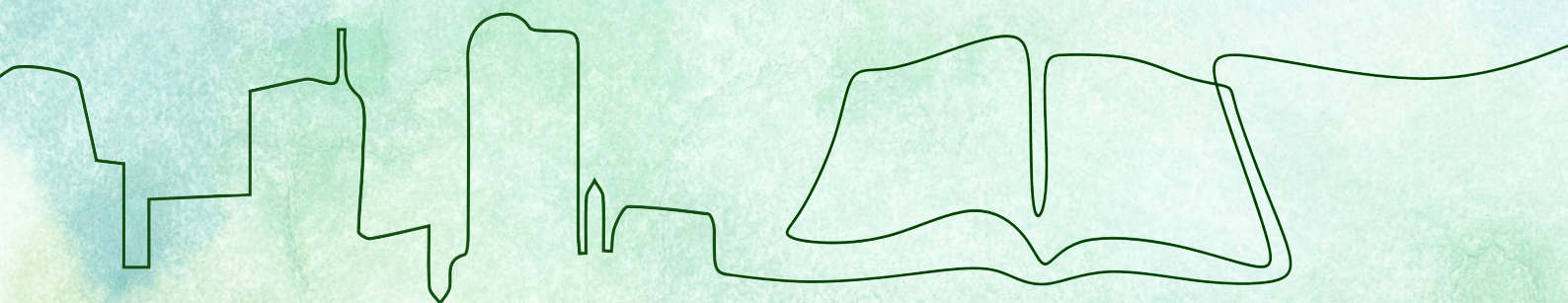
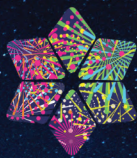

ZVJEZDANO LJETO 2023.

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac
Ljudevita Šestića 1, Karlovac

26. lipnja 2023. godine

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija
Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media

Gradska knjižnica
"Ivan Goran Kovačić"
Karlovac

Karlovačko

AB gradnja

zvjezdanoljeto.karlovac.hr

visitkarlovac.hr

KARLOVAC
grad susreta

4. ZELENI FESTIVAL – KARLOVAČKA ZELENA PRIČA

Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac,
Ljudevita Šestića 1, Karlovac
ponedjeljak, 26. lipnja 2023.

Program događanja:

→ 9:00 – 10:00 – Prijave sudionika i osvježenje za dobrodošlicu

Stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem, tema: Knjižnice i održivi turizam,
Ilirska dvorana

→ 10:00 – Početak skupa

→ 10:00 – 10:15 – Pozdravni govori

→ 10:15 – 10:45 – **Uloga turizma u očuvanju kulturne baštine** – izv. prof. dr. sc. Kristina Bučar, Ekonomski fakultet u Zagrebu, Katedra za turizam

→ 10:45 – 11:15 – **Mr. & Mrs. F. L. Schlagle knjižnica i centar za okoliš / Mr. & Mrs. F. L. Schlagle Library and Environmental Center** – Carol Levers, Kansas City Kansas Public Library, SAD

→ 11:15 – 11:45 – **Zelena knjižnica – Zelena mislenost – Zelena aktivacija** – Bernardka Viher, prof. slo i teol., Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož, Slovenija

→ 11:45 – 12:00 – Odmor

→ 12:00 – 12:30 – **Digitalna i društvena transformacija prepoznavanja i vrednovanja turističkih atrakcija – novi izazovi i nova rješenja** – Željko Trezner, mag. rel. int. et dip., direktor, Ferial d. o. o., Karlovac

→ 12:30 – 13:00 – **Održivi razvoj – Što znači globalno? Što znači lokalno?** – Snježana Turalija, managing Director at GREENiKA savjetovanje, trgovina i ostale usluge

→ 13:00 – 13:30 – **Knjižnica u oku turista** – Ivančica Šebalj, prof. hrv. i turistički vodič, Udruga Bastion

→ 13:30 – 14:15 – Ručak

Izložbe

→ 14:15 – Izložbeni salon „Ljudevita Šestić“ – otvorenje izložbe **„Zelena arhitektura – Arhitekture visoke energetske učinkovitosti“**, autor red prof. art. Ljubomir Mišćević, dipl. ing. arh. (kratki prikaz postava u Ilirskoj dvorani)

→ tijekom dana u predvorju knjižnice – izložba **„Najbolje zelene knjižnice – svjetski primjeri dobre prakse 'zelenog knjižničarstva'“**, autorica Ana Rubić; izložba je organizirana u suradnji s Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu – Radnom grupom za zelene knjižnice Hrvatskoga knjižničarskog društva i Radnom skupinom za okoliš, održivost i knjižnice Međunarodnoga saveza knjižničarskih društava i ustanova (IFLA)

Posterska izlaganja

14:30 – 16:00 – Ilirska dvorana – posterska izlaganja s primjerima dobre prakse na teme **Knjižnica i održivi razvoj, Knjižnica i ekologija ili Knjižnica i turizam** te izbor najboljeg postera

- **Mreža #MSKH: Veza malih slobodnih knjižnica i zelenog turizma**, Maja Lesinger, Knjižnica i čitaonica Grada Preloga
- **Eko vrtić – kada dječji svijet brine za veliki planet!**, Lidija Čale, Mirjana Petrunić Vrhovski, DV Četiri rijeke, Karlovac
- **Zelena knjižnica za zelenu pismenost**, Kata Laštro, Vesna Laissani, direktorica, Knjižnica Ljutomer, Veronika Prijol, mentorica, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer, Knjižnica Ljutomer i Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer, Slovenija
- **Zelenim stopama Harolda Bilinića po staroj jezgri Šibenika**, Melinda Grubišić-Reiter, Zdenka Bilušić, Antonija Miše, Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“ Šibenik
- **Mirisni čitateljski programi u Gradskoj knjižnici i čitaonici Ogulin**, Anita Brozović Šolaić, Doroteja Palijan, Gradska knjižnica i čitaonica Ogulin
- **I kemija može biti zelena**, Gordana Rešicki Degoricija, Tehnička škola Kutina
- **Knjižnica u akvariju: što je zajedničko knjigama i ribama**, Martina Barišić Koprenica, Miroslav Katić, Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac
- **U bašti biljaka i knjiga**, Jelena Kalajdžija, JU Narodna biblioteka „Filip Višnjić“, Bijeljina, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina
- **Doprinosi i mogućnosti školske knjižnice u turizmu**, Jasna Milički, Osnovna škola Marija Bistrica, Ana Sudarević, Osnovna škola Dubovac, Karlovac
- **Može li se knjižnicu bookirati?**, Romana Horvat, Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar
- **Biblio-eko priča Narodne biblioteke „Radoje Domanović“ u Leskovcu**, Vesna R. Ilić, Nadica M. Stojanović, Narodna biblioteka „Radoje Domanović“ Leskovac, Srbija
- **Monitoring i zaštita Marmontove aleje u Karlovcu**, Snježana Marković-Zoraja, Kristina Fratrović, Osnovna škola Dubovac, Karlovac

Programi za djecu

U okviru Zelenog festivala ispred knjižnice će se održati i programi namijenjeni djeci:

- u 10:00 i 13:00 sati – pričaonice i kreativne radionice za djecu predškolskog uzrasta, voditelji književnica Ivana Francišković Olrom i knjižničari

Sajam poljoprivrednih proizvoda OPG-ova Karlovačke županije te predstavljanje institucija i udruga

- 9:00 – 15:00 – na štandovima ispred knjižnice svoje proizvode predstaviti će OPG-ovi Karlovačke županije, a svoj rad predstaviti će institucije i udruge koje se bave ekologijom te promiču zaštitu i očuvanje okoliša

Organizator 4. Zelenog festivala je Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac u suorganizaciji s Javnom ustanovom Aquatika – Slatkovodnim akvarijem Karlovac, Turističkom zajednicom grada Karlovca, u partnerstvu s Knjižnicom Filozofskog fakulteta u Zagrebu te uz financijsku podršku Grada Karlovca i Ministarstva kulture i medija RH.

POZVANA IZLAGANJA

Prof. dr. sc. Kristina Bučar
Ekonomski fakultet u Zagrebu, Katedra za turizam
kbucar@net.efzg.hr

Uloga turizma u očuvanju kulturne baštine

SAŽETAK

Turizam je dinamična sociokulturna pojava koja se brže razvija od polovice 19. stoljeća kao posljedica želje ljudi za kretanjem radi zadovoljenja svojih kulturnih, rekreativnih, zdravstvenih, zabavnih i sličnih motiva. Od tada se trendovi na turističkom tržištu konstantno mijenjaju. Posljednjih sedamdesetak godina rekreativni i zabavni su glavni motivi turističkih kretanja, no sve važniji postaju opet i kulturni motivi. Turisti tijekom svojih putovanja sve više pokazuju želju za upoznavanjem kulturne baštine određenog područja koje posjećuju, pa čak i onda kada to nisu njihovi glavni motivi putovanja. Tako kulturna baština može biti glavni poticaj za razvoj turizma u cijeloj destinaciji, kao što je to napravila revitalizacija Tvrđave sv. Mihovila u Šibeniku, čime se turizam u cijeloj destinaciji počeo brže i kvalitetnije razvijati. Ponekad prekomjerni broj dolaska turista u neku turističku destinaciju, kao što se događa u Splitu ili Dubrovniku, dovodi do negativnih učinaka turizma, kao što su buka, gužva, potrošnja velike količine vode, stvaranje velike količine otpada. Ujedno, takav veliki broj dolaska turista može negativno utjecati i na samu kulturnu baštinu u takvim destinacijama, a time dovesti i do njihove devastacije. S druge strane, turizam može potaknuti očuvanje kulturne baštine, kao što je potaknulo očuvanje vještine izrade čipke na otoku Pagu ili medičarskog obrta u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Također, u nekim turističkim destinacijama kulturna baština ne postane turistički resurs bez obzira na njezinu vrijednost i atraktivnost, a niti turizam ne utječe nju kao što je to s UNESCO-ovom zaštićenom materijalnom baštinom Starogradsčkog polja i nematerijalnom izradom čipke na otoku Hvaru.

Na turističkom tržištu kulturna baština i turizam imaju kompleksan odnos u kojem, uz dobro i dugoročno planiranje razvoja turizma u turističkoj destinaciji, turizam može biti poticatelj očuvanja i revitalizacije kulturne baštine.

Ključne riječi: turizam, turisti, trendovi, kulturna baština, turistički resurs

The role of tourism in the preservation of cultural heritage

ABSTRACT

Tourism is a dynamic socio-cultural phenomenon that has been developing faster since the middle of the 19th century due to people's desire to satisfy their cultural, recreational, health, entertainment and similar motives. Since then, the trends in the tourist market have been constantly changing. Recreational and entertainment motives are the most important of the last seventy years, but cultural motives are becoming increasingly important as well. However, in the last decades, tourists increasingly express a desire to familiarize the cultural heritage of the specific area they are visiting, even when this is not their main reason for travelling. Thus, cultural heritage can be the main incentive for tourism development in the entire tourist destination, as was done by the revitalization of

the fortress of St. Mihovil in Šibenik. Sometimes the excessive number of tourist arrivals in a tourist destination, as happens in Split or Dubrovnik, leads to the appearance of negative effects of tourism as noise, crowding, consumption of a large amount of water, and generation of a large amount of waste. At the same time, such a large number of tourism arrivals also can negatively affect the cultural heritage in such destinations and thus lead to their devastation. On the other hand, tourism can encourage the preservation of cultural heritage, just as it happened on the island of Pag and the conservation of lace-making skills or the medical profession in northwestern Croatia. Also, in some tourist destinations, cultural heritage does not become a tourist resource regardless of its value and attractiveness, nor does tourism affect it, as is the case with the UNESCO-protected material heritage of Starogradski polje and the intangible lace-making on the island of Hvar.

On the tourist market, cultural heritage and tourism have a complex relationship in which, with careful and long-term planning of tourism development in a tourist destination, tourism can be an incentive for the preservation and revitalization of cultural heritage.

Keywords: tourism, tourists, trends, cultural heritage, tourist resource

Biografija

Prof. dr. sc. Kristina Bučar diplomirala je na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu smjer profesor geografije i povijesti. Magistrirala je i doktorirala na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu na temu utjecaja turizma na transformaciju prostora. Od 2000. godine zaposlena je na Ekonomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na Katedri za turizam, a trenutno radi u svojstvu redovite profesorice. Znanstveno-istraživački interesi prof. dr. sc. Kristine Bučar obuhvaćaju širok raspon tema iz područja turizma, a najviše u području analize turističkih resursa, uloge turizma u transformaciji prostora, primjene „zelenog poslovanja“ u turizmu, održivog razvoja turizma te uloge turizma u očuvanju resursa i prostora.

Carol Levers
Kansas City Kansas Public Library, SAD
clevers@kckpl.org

Mr. & Mrs. F. L. Schlagle knjižnica i centar za okoliš

SAŽETAK

Kansas City Kansas Public Library (KCKPL) sastoji se od pet ogranaka i Centra za podršku. Knjižnicom upravlja Odbor za obrazovanje Unified School District #500. Kao javna knjižnica, KCKPL prepoznaje da knjižnica služi svim stanovnicima okruga Wyandotte, bez obzira na dob ili ekonomske uvjete. Na ovom području živi brojno i raznoliko stanovništvo koje je suočeno s visokim razinama siromaštva i lošim ekonomskim uvjetima. Ciljevi knjižnice prate potrebe zajednice, uključujući odgovarajuće locirane, održavane, dostupne i sigurne javne prostore; osiguravaju da su usluge koje se nude korisnicima aktualne i da zadovoljavaju potrebe zajednice koja se stalno razvija; osiguravaju da KCKPL bude dobar upravitelj dolara poreznih obveznika i da svi građani okruga Wyandotte imaju pristup knjižničnim uslugama.

Knjižnica i centar za učenje o okolišu Mr. & Mrs. F. L. Schlagle je interaktivna knjižnica i prirodoslovni centar koji nudi obrazovne, kulturne i rekreacijske mogućnosti. Jedan je od samo dva centra za učenje o okolišu javnih knjižnica u Sjedinjenim Američkim Državama. Knjižnica Mr. & Mrs. F. L. Schlagle nudi posebne programe za lokalne škole i organizacije. Knjižnica je rezultat jedinstvenog partnerstva između Kansas Cityja, Kansas Public Library, 500 USD, i Ujedinjene vlade okruga Wyandotte Parks and Recreation Department.

Ključne riječi: Kansas City Kansas, knjižnica F. L. Schlagle, centar za učenje o okolišu

Mr. & Mrs. F. L. Schlagle Library and Environmental Center

ABSTRACT

The Kansas City Kansas Public Library is composed of five branches plus the Support Services Center. The library is governed by the Board of Education of Unified School District #500. As a public library, KCKPL recognizes that the library serves all residents of Wyandotte County, no matter age or economic conditions. This service area comprises a large and diverse population that is challenged by high levels of poverty and poor economic conditions. The goals of the library speak to broad community needs, including adequately located, maintained, accessible and secure public spaces; to ensure that services being offered to patrons are current and meet the needs of a constantly evolving community; to ensure that KCKPL is a good steward of tax-payer dollars; and that all citizens of Wyandotte County have access to library services. Mr. & Mrs. F. L. Schlagle Library and nature center are offering educational, cultural and recreational opportunities for all. It is one of only two public library environmental learning centers in the United States. The Mr. & Mrs. F. L. Schlagle Library offers a variety of hands-on educational and recreational programs to school students and the public. The library is the result of a unique partnership between the Kansas City, Kansas Public Library and the Unified Government of Wyandotte County Parks and Recreation Department.

Keywords: Kansas City Kansas, F. L. Schlagle Library, Environmental Learning Center

Biografija

Carol Levers was born in Johannesburg, South Africa, and grew up under the Apartheid Regime. Her family filed for political asylum and immigrated to the U.S. in 1989. It was then that she began volunteering part-time at the West Wyandotte Library in Kansas City, KS. Carol attended the Kansas City, KS Community College and completed her Associate's degree in 1993. She transferred to Park University, where she obtained her Bachelor of Science in Human Resources Management, then later obtained her Master's in Library Science from Emporia State University in 2001. She helped write a grant for „Emporia Diversity Initiative: Matching Recruitment with Retention Strategies“, for which they received \$857,754 designed to recruit, train and retain local minority library staff and students for library service in Kansas, Colorado and Oregon. She received the „I Love My Librarian Award“ in 2008., and in 2010 she became the first woman and person of color to become the Executive Director of Libraries for the Kansas City, Kansas Public Library system. She was inducted into the KCKCC's Mid-America Education Hall of Fame. She manages five public libraries and 48 school libraries and reports to the USD# 500 School Bord as well as the Wyandotte County Library Bord. She works on building a new 21st Century Main Library in Kansas City, Kansas.

Bernardka Viher
Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož, Slovenija
bernardka.viher@knjiznica-ormoz.si

Zelena knjižnica – Zelena mislenost – Zelena aktivacija

POVZETEK

Srednjeveška gradnja ormoškega gradu iz 13. stoletja je v letu 2014, takrat še nevede, tlakovala pot ene prvih zelenih oz. trajnostnih knjižnic v Sloveniji – Knjižnice Franca Ksavra Meška Ormož. S selitvijo v energetske varčno stavbo, s poudarkom na čim manjšem negativnem vplivu na okolje, se je začela tudi programska prenova knjižnice. Ta je sledila novi lokaciji knjižnice, ki je umeščena v mirno in zeleno okolje mesta in ji pripada veliko zunanje dvorišče in zelene površine. Navdih za ureditev okolice se je poiskal v zgodovini, natančneje zeliščnem vrtu nekdanjega frančiškanskega samostana, prvi zeleni projekt pa zasnoval prav zaradi potreb lokalnega okolja. Območje, na katerem Knjižnica Ormož izvaja knjižnično dejavnost, to je območje treh občin: Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž, je namreč pretežno ruralno, na njem prevladujeta kmetijstvo in vinogradništvo. S prepričanjem, da lahko tudi knjižnica pomembno prispeva k ozaveščanju o okoljskih problemih ter ponudi rešitve, predvsem pa vzgaja in uči z vzgledom, obenem pa lokalnemu prebivalstvu nudi kvalitetne, zanimive in privlačne pristočasne dejavnosti, se je zasnovala t. i. zelena knjižnica.

Zaposleni smo znanje nabirali skozi mednarodne izkušnje in Erasmus+ programe, spletli smo tesne vezi z lokalnimi ponudniki in zavodi ter obiskovalcem vseh generacij ponudili pester zeleni program, s katerim smo se sprva posvečali le okoljski trajnostnosti, sčasoma ga pa razširili še na ostali dve dimenziji: družbeno in ekonomsko trajnostnost. Zeleno ali bolje rečeno trajnostno knjižnico smo zgradili z maloštevilnim kolektivom, za katero je trajnostni razvoj postal del vsakdana. Naše cilje smo dosegli: povečali smo zavedanje o trajnostnem razvoju, knjižnica se je razvila v pomembno kulturno ter hkrati izobraževalno središče, povezuje se z lokalnimi ponudniki in tako prispeva tudi k trajnostnemu turizmu. Nenazadnje pa obiskovalcem z izvajanjem raznolikih dejavnosti dviga kvaliteto življenja. Delo ormoške trajnostne knjižnice je brez dvoma izjemno tudi v svetovnem merilu – v letu 2021 je bila na natečaju IFLA Green Library Award uvrščena med štiri najboljše zelene knjižnice na svetu.

Ključne besede: Ormož, zelena knjižnica, IFLA award, trajnostni razvoj

Zelena knjižnica – Zeleno razmišljanje – Zelena aktivacija

SAŽETAK

Srednjovekovna gradnja ormoškega kaštela iz 13. stoljeća utrla je put 2014. g. jednoj od prvih zelenih, odnosno održivih knjižnica u Sloveniji – Knjižnici Franca Ksavra Meška Ormož. Preseljenjem u energetske učinkovitu zgradu, s naglaskom na što manji negativni utjecaj na okoliš, započela je i programska obnova knjižnice. Nova knjižnica nalazi se u mirnom i zelenom okruženju grada te ima veliko vanjsko dvorište i zelene površine. Inspiracija za uređenje okoliša pronađena je u povijesti, točnije u začinskom vrtu

nekadašnjeg franjevačkog samostana, a prvi zeleni projekt osmišljen je upravo za potrebe lokalne sredine. Područje na kojem Knjižnica Ormož obavlja knjižničnu djelatnost, odnosno područje triju općina, Ormož, Središče ob Dravi i Sveti Tomaž, pretežno je ruralno, a njime dominiraju poljoprivreda i vinogradarstvo. Uvjereni da knjižnica može značajno pridonijeti podizanju svijesti o ekološkim problemima i ponuditi rješenja, a prije svega educirati i poučavati primjerom, te istovremeno lokalnom stanovništvu nuditi kvalitetno, zanimljivo i atraktivno provođenje slobodnog vremena, osnovana je zelena knjižnica.

Naši zaposlenici stjecali su znanja kroz međunarodno iskustvo i programe Erasmus+, uspostavili smo bliske veze s lokalnim ponuđačima i institucijama te posjetiteljima svih generacija ponudili raznovrstan zeleni program, s kojim smo se u početku fokusirali samo na ekološku održivost, a s vremenom smo to proširili na druge dvije dimenzije: društvenu i ekonomsku održivost. Zelenu, odnosno održivu knjižnicu, izgradili smo s malim timom, kojemu je održivi razvoj postao dio svakodnevice. Ostvarili smo svoje ciljeve: podigli smo svijest o održivom razvoju, knjižnica se razvila u važno kulturno, a ujedno i obrazovno središte, povezuje se s lokalnim ponuđačima i tako pridonosi održivom turizmu. Naposljetku, ali ne i najmanje važno, poboljšava kvalitetu života posjetitelja kroz različite aktivnosti. Rad ormoške održive knjižnice bez sumnje je izniman i u svjetskim razmjerima – 2021. godine na IFLA-inom natječaju Green Library Award svrstana je među četiri najbolje zelene knjižnice u svijetu.

Ključne riječi: Ormož, zelena knjižnica, IFLA award, održivi razvoj

Green Library – Green Mindset – Green Activation

ABSTRACT

In 2014, the medieval construction of the Ormož Castle from the 13th century paved the way for one of the first green or sustainable libraries in Slovenia – Franca Ksavra Meška Ormož Library. With the move to an energy-efficient building, with an emphasis on the least possible negative impact on the environment, the program of renovation of the library also began. This followed the new location of the library, which is located in a quiet and green environment of the city and has a large outdoor courtyard and green areas. The inspiration for arranging the surroundings was found in history, specifically the herb garden of the former Franciscan monastery, and the first green project was designed precisely for the needs of the local environment. The area in which the Ormož Library carries out library activities, i.e. the area of three municipalities: Ormož, Središče ob Dravi and Sveti Tomaž, is predominantly rural, dominated by agriculture and viticulture. Convinced that the library can also make a significant contribution to raising awareness of environmental problems and offer solutions, and above all, it educates and teaches by example, while at the same time offering quality, interesting and attractive leisure activities to the local population, the so-called. green library was established.

Our employees gained knowledge through international experience and Erasmus+ programs, we forged close ties with local providers and institutions and offered visitors of all generations a varied green program, with which we initially focused only on environmental sustainability, but eventually expanded it to the other two dimensions: social and economic sustainability. We built a green or rather sustainable library with a small team, for whom sustainable development has become part of everyday life. We have achieved our goals: we have increased awareness of sustainable development, the library

has developed into an important cultural and, at the same time, educational center, connects with local providers and thus also contributes to sustainable tourism. Last but not least, it improves the quality of life for visitors by performing a variety of activities. The work of the sustainable library of Ormož without a doubt also exceptional on a global scale – in 2021, it was ranked among the four best green libraries in the world at the IFLA Green Library Award competition.

Keywords: Ormož, green library, IFLA award, sustainable development

Biografija

Bernardka Viher je rojena leta 1980 na Ptuju. Po izobrazbi je prof. slovenskega jezika in teologije. Od leta 2015 je za polovični delovni čas zaposlena v Knjižnici Franca Ksavra Meška Ormož kot bibliotekarka. Odgovorna je za delovanje Krajevne knjižnice Sveti Tomaž, kjer skrbi za izposajo in promocijo gradiva ter dogodke namenjene otrokom, mladini in odraslim. Vključena je v delovno skupino za Zeleno knjižnico in s sodelavci pripravlja programe, ki so naravnani na okoljsko, družbeno in ekonomsko trajnostnost. Je nosilka projekta Zelena knjižnica za otroke, kjer posebno skrb ob izvajanju pravljčnih ur namenja ozaveščanju otrok in njihovih staršev o pomenu ohranjanja narave in zdravega načina življenja ter o pomenu kakovostnega preživljanja prostega časa, gibanja in ustvarjanja.

Željko Trezner, direktor
Ferial d. o. o., Karlovac
zeljko.trezner@ferial.hr

Digitalna i društvena transformacija prepoznavanja i vrednovanja turističkih atrakcija – novi izazovi i nova rješenja

SAŽETAK

Za postizanje šireg aktiviranja resursa i održivog razvoja turističke destinacije nužno je u proces uključiti sve ključne dionike i uzeti u obzir sve njihove ideje, probleme i interese. Zbog toga je potrebno koristiti princip otvorenih inovacija s ciljem da se zajedničkim aktivnostima dionika osmisli i implementira model za participativno upravljanje turističkom destinacijom na temelju podataka. Istovremeno, GIS tehnologija i sve šira popularnost građanske znanosti i masovnog prikupljanja podataka su alati koji u turizmu još nisu našli širu primjenu, iako za to postoji veliki potencijal. U tom pogledu treba uzeti u obzir brojne izazove kao što su: nedostatak digitalizirane baze turističkih atrakcija, neiskorištene mogućnosti IT alata – GIS-a i masovnog prikupljanja podataka / građanske znanosti, izostanka suradničkog pristupa upravljanju turističkom destinacijom, ograničenog korištenja digitalnih rješenja u strukovnom obrazovanju na primjenjiv i svrsishodan način u skladu s potrebama tržišta rada. Zato se kroz projekt razvija InnoVET rješenje sa sljedećim komponentama: priručnik za primjenu građanske znanosti i participativnog turizma za upravljanje destinacijom na temelju podataka, metodološki alat za primjenu građanske znanosti / masovnog prikupljanja podataka i digitalnih rješenja u strukovnom obrazovanju za turizam, aplikacija i platforma za masovno prikupljanje podataka o turističkim atrakcijama, aplikacija i platforma za prijavu onečišćenja okoliša i oštećenja turističke infrastrukture, priručnik kako koristiti IT i koncept građanske znanosti za razvoj novih proizvoda.

Projekt InnoVET for Tourism je financiran iz programa Erasmus+ i traje od 1. 10. 2023. do 30. 9. 2024. Vrijednost projekta je 250.000 €, a partneri na projektu su: Turistička zajednica Karlovačke županije kao nositelj, Trgovačko ugostiteljska škola Karlovac, Ferial d. o. o. Karlovac, Ericsson Nikola Tesla d. d., Zavod za turizam iz Maribora, Srednja škola za ugostiteljstvo i turizam Maribor, konzultantska kuća Gostur i Ugostiteljsko-turistička škola Beograd.

Ključne riječi: digitalna transformacija, turističke atrakcije, otvorene inovacije, IT alati

Digital and social transformation of recognition and evaluation of tourist attractions – new challenges and new solutions

ABSTRACT

In order to achieve wider activation of resources and sustainable development of a tourist destination, it is necessary to include all key stakeholders in the process and take into account all their ideas, problems and interests. For this reason, it is necessary to use the principle of open innovation with the aim of designing and implementing a model for participative management of a tourist destination based on data through the joint

activities of stakeholders. At the same time, GIS technology and the growing popularity of citizen science and mass data collection are tools that have not yet found wider application in tourism, although there is great potential for this. In this regard, numerous challenges should be taken into account, such as: the lack of a digitized base of tourist attractions, the unused possibilities of IT tools - GIS and mass data collection / citizen science, the absence of a collaborative approach to tourist destination management, the limited use of digital solutions in vocational education at applicable and expedient way in accordance with the needs of the labor market. That is why the project is developing an InnoVET solution with the following components: a manual for the application of citizen science and participatory tourism for data-based destination management, a methodological tool for the application of citizen science / mass data collection and digital solutions in vocational education for tourism, an application and a platform for mass data collection on tourist attractions, an application and platform for reporting environmental pollution and damage to tourist infrastructure, a manual on how to use IT and the concept of citizen science for new product development.

The InnoVET for Tourism project is financed from the Erasmus+ program and lasts from October 1, 2023 to September 30, 2024. The value of the project is €250,000, and the partners in the project are: Tourist Board of Karlovac County as the holder, Trade and Hospitality School Karlovac, Ferial d. o. o. Karlovac, Ericsson Nikola Tesla d. d., Institute of Tourism from Maribor, High School for Hospitality and Tourism Maribor, consulting house Gostur and Hospitality and Tourism School Belgrade.

Keywords: digital transformation, tourist attractions, open innovation, IT tools

Biografija

Željko Trezner, mag. rel. int. et dip., viši predavač, ima radno iskustvo u turizmu već više od 25 godina na različitim radnim mjestima kao turistički vodič, direktor turističke agencije, konzultant i direktor strukovne udruge. Vodio je i radio na mnogim domaćim i međunarodnim projektima i obnašao različite funkcije u domaćim i međunarodnim udrugama povezanima s turizmom, kao što su EURHODIP, ECTAA i SKAL. Aktivan je u različitim projektima, stručnim vijećima i radnim grupama u području poslovanja turoperatora i turističkih agencija, destinacijskog marketinga i menadžmenta i održivog turizma općenito. Na više visokih škola u Hrvatskoj predaje različite predmete vezane uz turizam. Savjetnik je Upravnog odbora Udruge hrvatskih putničkih agencija, direktor Centra za odgovorni turizam i direktor Ferial d. o. o. u Karlovcu. Doktorand je Sveučilišta u Zadru i Libertas međunarodnog sveučilišta, Zagreb, magistar međunarodnih odnosa i diplomacije, Libertas međunarodno sveučilište, Zagreb, stručni specijalist turističkog menadžmenta, Veleučilište VERN', Zagreb, stručni prvostupnik ekonomije, smjer turistički menadžment, Zagrebačka škola za menadžment, Zagreb.

Snježana Turalija, dipl. oec.
GREENiKA poslovno savjetovanje
snjezana.turalija@greenika.hr

Održivi razvoj – što znači globalno? Što znači lokalno?

SAŽETAK

Pojam održivog razvoja spominje se značajnije od 60-ih godina prošloga stoljeća kada se javila i globalna bojazan vezana uz brz, odnosno nezaustavljiv gospodarski rast, razvojni konzumerizam i s time povezane zahtjeve životnog stila ljudi koji na globalnoj razini narušavaju ekološku ravnotežu, ekonomsku stabilnost i u konačnici sigurnost opstanka na planeti Zemlji. Što smo globalno razvijeniji, to nas je više na istoj površini, trošimo sve više resursa, zagađujemo prirodu i okoliš sve agresivnijim metodama, štetimo toj istoj površini na kojoj živimo na jedan, današnjoj civilizaciji, neprimjeren način. Živimo poprilično neodgovorno u kontekstu održivog razvoja.

Kako prolaze godine, tako se redaju svjetske deklaracije, konferencije, zaključci i strategije, „veliki ljudi“ vijećaju o tome što učiniti da se smanji negativan utjecaj ljudi na jedino mjesto koje za sada zovemo zajednički dom, ali globalni svijet ne vidi zeleno svjetlo na kraju tunela, ne nazire se kraj ubrzanom rastu, kako ljudske populacije, tako i gospodarstva općenito. Jedan rast vodi ka drugom, a planet Zemlja trpi. Do kada, to nitko ne zna. Možemo samo svi zajedno težiti tom famoznom održivom razvoju, te ga shvatiti ozbiljnije nego ikada do sada.

Trenutačna rasprava o promjeni klime koncentrira se na ublažavanje njezinih posljedica, prilagođavanje promjenama i stvaranju otpornosti na nju, no ne rješava ujedno pitanje odgovornosti zašto se sve to događa i jednako tako ne daje konačna rješenja za smanjenje uzroka svih posljedica klimatskih promjena. Ljudsko djelovanje prevladavajući je uzrok velikog i brzog povećanja količine stakleničkih plinova i proizvodnje dobara i usluga, čime iskorištavamo Zemljine resurse kao da su neiscrpni, a nisu. Svake godine već negdje na polovici, odnosno u mjesecu lipnju, sadašnja populacija potroši jednu i pol planetu, odnosno polovicu više od onoga što se može regenerirati kroz prirodnu obnovu Zemljinih resursa unutar jedne godine. Zemlja se ne stigne revitalizirati prirodnim putem, već je svake godine ubrzano trošimo, a onda se ona polako i sigurno mijenja kao naše stanište koje koristimo od postanka čovjeka do danas.

Riječi „polako i sigurno“ vrijede na globalnom nivou, no lokalna razina osjeća posljedice koje su sve učestalije, sve neočekivanije i sve agresivnije. Uragani i olujni vjetrovi, duga sušna razdoblja, mega požari, porast razine i topline mora, mega poplave i bujične navale podzemnih voda, odroni zemljišta... samo su neke od situacija koje proživljavaju lokalne zajednice diljem svijeta, pa tako i naša. Za Hrvatsku kažu da je jedna od najugroženijih zemalja na Mediteranu u kontekstu vidljivih i snažnih posljedica klimatskih promjena – kako u ekološkom, tako i demografskom i ekonomskom smislu. Tako priroda, koja nam je inače dar i blagoslov, postaje ponekad i neugodna reaktivna priča koju smo uzrokovali sami, globalno, a onda i lokalno. Jer, sustavi su povezani – ono što se danas događa na Grenlandu, utječe na ekološke sustave diljem planete Zemlje, vrijeme se mijenja, godišnji sezonalitet više nije u balansu, a flora, fauna i ljudi moraju se brzo prilagođavati novonastaloj situaciji. Na žalost, nema brzog i sigurnog rješenja za nešto što se već dugo događa, odnosno za nešto što smo svi zajedno dopustili da se događa zbog našeg vlastitog razvoja.

Prilagodba se mora dogoditi u svakodnevnom životu i na razini svijesti svih ljudi, moramo mijenjati način na koji živimo, radimo, stanujemo, školujemo se... a apsolutno svi sektori sudjeluju u naporima da se stanje barem djelomično popravi, sanirati se na žalost više ne može, a niti zaustaviti, tek ublažiti. Poljoprivreda, turizam, industrija, promet, energetika, zdravstvo, graditeljstvo – apsolutno svi sektori uključeni su danas u borbu protiv negativnih posljedica klimatskih promjena, sve pod zajedničkim nazivnikom zelene i digitalne tranzicije – hoćemo li uspjeti? Vidjet će generacije koje dolaze iza nas.

Ključne riječi: održivi razvoj, kružno gospodarstvo, zelena infrastruktura, održiva gradnja, zelena i digitalna tranzicija, klimatske promjene, zeleni certifikati

Sustainable development – what does it mean globally? What does it mean locally?

ABSTRACT

The concept of sustainable development has been significant since the 1960s, coinciding with global concerns about rapid and unstoppable economic growth, consumerism, and associated lifestyle demands that disrupt the ecological balance, economic stability, and ultimately the survival of our planet Earth. As we become more globally developed, our population increases on the same surface area, resulting in excessive consumption of resources, aggressive methods of environmental pollution, and unsustainable practices. In terms of sustainable development, we live quite irresponsibly.

Over the years, numerous global declarations, conferences, conclusions, and strategies have been discussed by „great minds“ on how to reduce humanity's negative impact on our only shared home. However, the global world does not see a green light at the end of the tunnel, and the rapid growth of both the human population and economy shows no signs of slowing down. One growth leads to another, while the planet Earth suffers. The duration of this unsustainable path is uncertain. All we can do is collectively strive for sustainable development and take it more seriously than ever before.

The current climate change debate focuses on mitigating its consequences, adapting to changes, and building resilience. However, it fails to address the responsibility for why all of this is happening and does not provide definitive solutions to reduce the causes of climate change. Human activity is the predominant cause of the rapid increase in greenhouse gas emissions and the production of goods and services, depleting Earth's resources as if they were limitless, which they are not. Every year, around June, the current population consumes one and a half Earths, exceeding the regenerative capacity of Earth's resources within a year. Natural regeneration cannot keep up with our accelerated consumption. Consequently, our habitat, which we have used since the beginning of human existence, gradually and surely changes.

The terms „gradually and surely“ apply on a global level, but the local level experiences increasingly frequent, unexpected, and aggressive consequences. Hurricanes and strong winds, prolonged drought periods, mega fires, rising sea levels and temperatures, mega floods, and flash floods, and landslides are just some of the situations faced by local communities worldwide, including ours. Croatia is said to be one of the most vulnerable countries in the Mediterranean in terms of visible and strong consequences of climate change, affecting ecological, demographic, and economic aspects. Thus, nature, which is otherwise a gift and blessing, sometimes becomes an unpleasant reactive story caused by

ourselves, both globally and locally. The systems are interconnected—what happens in Greenland today affects ecological systems across the planet. Weather patterns are changing, seasonal balance is disrupted, and flora, fauna, and humans must quickly adapt to the new situation. Unfortunately, there is no quick and definitive solution for something that has been happening for a long time, something we have collectively allowed due to our own development.

Adaptation must occur in everyday life and within the awareness of all people. We must change the way we live, work, reside, and educate ourselves. Every sector participates in the efforts to improve the situation, although it is no longer possible to repair or stop the damage completely—only mitigate it. Agriculture, tourism, industry, transportation, energy, healthcare, construction—absolutely all sectors are now engaged in the fight against the negative consequences of climate change, united under the common denominators of green and digital transition. Will we succeed? Only the generations that follow us will see.

Keywords: sustainable development, circular economy, green infrastructure, sustainable construction, green and digital transition, climate change, green certifications

Biografija

Snježana Turalija diplomirala je na Sveučilištu u Rijeci u području ekonomije turizma i ugostiteljstva. Za vrijeme i nakon visokog obrazovanja dodatno se educirala u području brand i destinacijskog managementa te odnosa s javnošću, kao i event i kongres managementa. Kroz rad u internacionalnim kompanijama razvijala je vještine iz područja organizacijskog managementa i upravljanja, marketinško- prodajnih strategija, razvoja novih proizvoda te oglasnih kampanja kao i razvoja projekata i edukativnih programa za više ciljnih skupina – od opće do profesionalne javnosti, posebno na području arhitekture i građevinarstva. Od 2012. aktivna je u radu Hrvatskog savjeta za zelenu gradnju kao članica upravnog odbora te prva izvršna direktorica, a zatim i članica upravnog odbora Svjetskog savjeta za zelenu gradnju. Pokretač je i provoditelj niza edukativnih i event programa na temu zelenog gospodarstva kao što su GREEN BUILDING PROFESSIONAL, LEED, BREEAM, DGNB certifikacijski sustavi, „Green Lab“, „Green Talks“, GREENInvest, razni digitalni treninzi za inženjersku struku kao npr. „Škola za nZEB“ i „Virtual Green Building Study Tour“, a sudjeluje i u brojnim projektima financiranim iz EU fondova, posebno za vrijeme rada u gradskim uredima grada Karlovca za EU fondove, razvoj grada, gospodarstvo, turizam i poljoprivredu. Od 2019. godine Snježana Turalija vodi svoj poslovni subjekt GREENiKA za poslovno savjetovanje s fokusom na razvoj održivih investicijskih projekata, te primjenu elemenata kružnog gospodarstva i zelene infrastrukture u građevinskim projektima uz poštivanje održivog razvoja i održive gradnje te uz prilagodbu efektima klimatskih promjena. Trenutno radi i kao DGNB trener u programu DGNB akademije te kao DGNB konzultant u više aktualnih razvojnih projekata u Hrvatskoj, aktivno sudjeluje u prilagodbi standarda zanimanja za upravitelja održivošću, certifikatora zelene gradnje te montažera zelene gradnje, te uvođenja zelene infrastrukture i kružnog gospodarstva u okviru zgradarstva i uređenja urbanog prostora za neke od investitora iz područja javne uprave. Glavni je partner Društvu arhitekata Zagreba u programu sajma i konferencije ArhiBau.hr. Počasna je i aktualna članica Hrvatskog savjeta za zelenu gradnju, članica International Facility Management Association, Hrvatske udruge poslodavaca i Međunarodne mreže poslovnih žena.

Ivančica Šebalj
Udruga turističkih vodiča Karlovačke županije „Bastion“
ivancica.sebalj@gmail.com

Knjižnica u oku turista

SAŽETAK

Turistički su vodiči svestrane osobe, širokog znanja i neutažive znatiželje. Nema toga što vodič ne može ispričati kao dobru priču. U predavanju naslovljenom *Knjižnica u oku turista* bit će prikazana razna stajališta s kojih se knjižnice i njihova građa mogu predstaviti turistima svih dobnih skupina. Također će se pokazati da knjižnica ne mora nužno nuditi knjige, a da poučava ili prikazuje atrakcije nekoga grada, u ovom slučaju Karlovca. Osobit naglasak bit će stavljen na Zavičajni odjel Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac te mogućnosti razvoja suradnje s turističkim vodičima i svim dionicima u samoodrživosti turizma. Prostora za razvoj uvijek ima, a dokaz tome bit će primjer još uvijek nekatalogizirane knjižnice franjevačkog samostana u Karlovcu. Upravo onako kako je čitaonica u Karlovcu, otvorena 1838. godine, bila među prvima u Hrvatskoj, te svojim primjerom utirala put ostalima, tako i danas postoji jasna vizija i mnoge mogućnosti kojima se može doprinijeti turizmu grada Karlovca, Hrvatske, ali i šire od toga, uz dugoročno, humano i globalno nastojanje da cijeli svijet postane jedna turistička atrakcija.

Ključne riječi: turistički vodiči, knjižnice, kulturni turizam, grad Karlovac

The library in the eyes of tourists

ABSTRACT

Tourist guides are versatile people, with broad knowledge and insatiable curiosity. There's nothing a guide can't tell like a good story. In the lecture entitled *Library in the eyes of tourists*, various points of view from which libraries and their materials can be presented to tourists of all age groups will be presented. It will also be shown that the library does not necessarily have to offer books, but to teach or show the attractions of a city, in this case Karlovac. A special emphasis will be placed on the Local Heritage Department of the Public Library "Ivan Goran Kovačić" Karlovac and the possibility of developing cooperation with tourist guides and all stakeholders in the self-sustainability of tourism. There is always room for development, and proof of that will be the example of the still uncatalogued library of the Franciscan monastery in Karlovac. Just as the reading room in Karlovac, opened in 1838, was among the first in Croatia, and paved the way for others with its example, so today there is a clear vision and many opportunities that can contribute to the tourism of the city of Karlovac, Croatia, but also beyond that, with a long-term, humane and global effort to make the whole world one tourist attraction.

Keywords: tourist guides, libraries, cultural tourism, the city of Karlovac

Biografija

Ivančica Šebalj rođena je Karlovčanka. Kako sama kaže, nikada nije prestala ići u školu jer radi u OŠ Dubovac kao učiteljica hrvatskog jezika. Budući da je i turistički vodič, puno je putovala i upoznala gotovo sve krajeve Hrvatske i dobar dio Europe. Ipak, uvijek se vraća svome gradu – Karlovcu. Djelić te ljubavi prema rodnome gradu iskazuje pričajući priče o Karlovcu i o ljudima svima onima koji je žele (ili moraju) slušati.

POSTERSKA IZLAGANJA

Maja Lesinger
Knjižnica i čitaonica Grada Preloga
knjiznica.prelog@gmail.com
Mreža Malih slobodnih knjižnica Hrvatske kucicezaknjige@gmail.com

Mreža #MSKH: Veza malih slobodnih knjižnica i zelenog turizma

SAŽETAK

U posljednje vrijeme zeleni turizam i pokret malih slobodnih knjižnica postali su sve popularniji. Oba pokreta promoviraju održivost, zajedništvo i otvorenu komunikaciju, a njihova veza može biti ključna za održivu budućnost.

Zeleni turizam se odnosi na putovanja i boravak u prirodi, s ciljem uživanja u njoj, ali i očuvanja okoliša i kulture lokalne zajednice. Ovaj pokret naglašava važnost održivog turizma, koji ne uništava prirodne resurse, već ih čuva za buduće generacije.

S druge strane, pokret malih slobodnih knjižnica promovira dijeljenje i zajedništvo kroz besplatne knjige koje su dostupne svima. Male slobodne knjižnice se postavljaju u javne prostore, poput parkova ili ulica, plaža, kampova, odmarališta i sl., a građani mogu uzeti knjigu koja im se sviđa i/ili ostaviti svoju knjigu za druge.

Veza između zelenog turizma i pokreta malih slobodnih knjižnica leži u njihovoj zajedničkoj želji za održivim razvojem zajednice i očuvanjem prirode. Malim slobodnim knjižnicama pristupaju ljudi koji žele čitati te razmijeniti svoje knjige sa zajednicom, dok zeleni turistički objekti promoviraju očuvanje prirode. Oba pokreta naglašavaju važnost zajedničkog djelovanja i aktivnog sudjelovanja u stvaranju boljeg društva.

Sa sve većom važnošću održivog putovanja, integracija malih slobodnih knjižnica u ekoturističke destinacije postaje inovativna praksa koja promiče recikliranje knjiga i održivost. Ove knjižnice ne samo da pružaju priliku za dijeljenje znanja i čitanje, već i podržavaju kružnu ekonomiju, smanjuju otpad, potiču obrazovanje, promoviraju kulturnu raznolikost te stvaraju osjećaj zajedništva.

Ključne riječi: male slobodne knjižnice, ekoturizam, kružna ekonomija, čitanje, recikliranje

The #MSKH network: The connection between small free libraries and green tourism

ABSTRACT

Recently, green tourism and the little free library movement have become increasingly popular. Both movements promote sustainability, togetherness and open communication, and their connection can be key to a sustainable future.

Green tourism refers to travel and stay in nature, with the aim of enjoying it, but also preserving the environment and the culture of the local community. This movement emphasizes the importance of sustainable tourism, which does not destroy natural resources, but preserves them for future generations.

On the other hand, the little free libraries movement promotes sharing and community through free books that are available to everyone. Small free libraries are placed in public

spaces, such as parks or streets, beaches, campsites, resorts, etc., and citizens can take a book they like and/or leave their book for others.

The connection between green tourism and the movement of small free libraries lies in their shared desire for sustainable community development and nature conservation. Little free libraries are accessed by people who want to read and exchange their books with the community, while green tourist facilities promote nature conservation. Both movements emphasize the importance of joint action and active participation in creating a better society.

With the growing importance of sustainable travel, the integration of small free libraries into ecotourism destinations is becoming an innovative practice that promotes book recycling and sustainability. These libraries not only provide an opportunity to share knowledge and read, but also support a circular economy, reduce waste, encourage education, promote cultural diversity and create a sense of community.

Keywords: little free libraries, ecotourism, circular economy, reading, recycling

Biografija

Maja Lesinger živi i radi u Prelogu u Knjižnici i čitaonici Grada Preloga. U knjižnici radi već 15 godina, od toga 8 kao ravnateljica, gdje razvija svoje poslovne i kreativne zamisli te razne međunarodne i tuzemne projekte koji su spomenutoj knjižnici 2017. donijeli laskavu titulu hrvatske Knjižnice godine. Poslovna filozofija joj je orijentirana na suradnju, inovacije, izlazak izvan okvira i autentičnost. Sukreatorica je edukacijskog ciklusa za razvoj dječjih digitalnih i financijskih vještina u KIČ Prelog, nagrađenog međunarodnom EIFL nagradom za inovativnost 2020. godine. Osnivačica je mreže Malih slobodnih knjižnica Hrvatske i pokretačica Topoteke Prelog. Aktivna je članica nekoliko stručnih udruga te je od 2021. sudionica međunarodne inicijative Lighthouse Libraries u sklopu organizacije Public Libraries 2030. Edukatorica je digitalne dobrobiti u okviru projekta The Glass Room (Data Detox Kit, Data Detox x Youth, What The Future Wants) te Media Literacy Case for Educators koje provodi međunarodna NGO Tactical Tech. Godine 2022. stječe stručno zvanje višeg knjižničara.

Lidija Čale, odgojitelj predškolske djece
Mirjana Petrunić Vrhovski, odgojitelj predškolske djece
DV Četiri rijeke, Karlovac
dv4rijeke@vrtic-cetiririjeke.hr

Eko vrtić – kada dječji svijet brine za veliki planet!

SAŽETAK

Vrtić Turanj smješten je u centru istoimene gradske četvrti grada Karlovca, a dio je Dječjeg vrtića Četiri rijeke. Zelenilo koje okružuje vrtić pruža različite mogućnosti za istraživanje i upoznavanje biljnog i životinjskog svijeta u našem okruženju. Stoga smo od samog početka rada vrtića formirali mali vrt, sadili razne sadnice, ali sada smo željeli krenuti korak dalje i naše aktivnosti proširiti na način da pridonosimo zaštiti okoliša te jačanju svijesti kod djece i nas odraslih o važnosti održivog načina življenja. Provođenjem različitih aktivnosti vrtić je stekao status EKO vrtića. Svrha ovog programa je stvaranje vizije vrtića u kojem živi ekološki osviješteno dijete koje će se i u budućnosti znati odgovorno ponašati i donositi odluke važne za održiv i kvalitetan život. To uključuje razvoj ekološke osjetljivosti, aktivnog odnosa djece i odraslih u neposrednom okruženju, razumijevanje prirodnih procesa i njihove ovisnosti te razvijanje pozitivnih stavova prema okolišu. Ovi ciljevi ostvaruju se kroz aktivnosti u kojima djeca uče o prirodi i okolišu na osnovu vlastitog iskustva. U provođenju EKO programa roditelji su naši prvi suradnici i partneri. Mnogim aktivnostima djeca su uključena u zajednicu, od lokalne do globalne razine. Uče o kulturno-povijesnoj tradiciji, prirodi i održivom razvoju. Posterom su prikazane neke od aktivnosti koje su se provodile u suradnji i na nivou Gradske četvrti Turanj, grada Karlovca, Republike Hrvatske i svijeta. Također su opisane aktivnosti djece i odgojitelja te doprinos i suradnja roditelja koji su od samog početka bili uključeni u ovaj program. Vjerujemo da će na ovaj način, razvijanjem ekološke osviještenosti već od najranije dobi, i naš vrtić doprinijeti razvoju odgovornog i održivog društva.

Ključne riječi: eko, vrtić, okoliš, zajednica, održivost

Eco kindergarten – when children's world cares for the big planet!

ABSTRACT

The Turanj Kindergarten is located in the center of the city district of the same name in the city of Karlovac, and we are part of the Four Rivers Kindergarten. The greenery that surrounds our kindergarten offers us various opportunities to explore and get to know the flora and fauna in our environment. Therefore, from the very beginning of the kindergarten, we formed a small garden, planted various seedlings, but now we wanted to go a step further and expand our activities in such a way as to contribute to the protection of that environment and to strengthen the awareness of children and us adults about the importance of a sustainable way of life. By implementing various activities, the kindergarten acquired the status of ECO kindergarten. The purpose of this program is to create a vision of a kindergarten in which an environmentally aware child lives, who will also be able to behave responsibly in the future and make decisions important for a

sustainable and quality life. This includes the development of ecological sensitivity, the active relationship between children and adults in the immediate environment, the understanding of natural processes and their dependence, and the development of positive attitudes towards the environment. These goals are achieved through activities in which children learn about nature and the environment basis of own experience. In implementing the ECO program, parents are our first collaborators and partners. Many activities involve children in the community, from the local to the global level. They learn about cultural and historical tradition, nature and sustainable development. The poster shows some of the activities that were carried out in cooperation at the level of the Turanj City Quarter, the City of Karlovac, the Republic of Croatia and the world. Activities are also described children and educators and the contribution and cooperation of parents who were involved from the very beginning this program. We believe that in this way, by developing environmental awareness from an early age, our kindergarten will also contribute to the development of a responsible and sustainable society.

Keywords: Eco, kindergarten, environment, community, sustainability

Biografije

Lidija Čale, rođena 1962., živi i radi u Karlovcu. Odgojitelj je predškolske djece. Višu stručnu spremu stekla je 1984. godine pri Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Kao odgojitelj radi 37 godina.

Mirjana Petrunic-Vrhovski, rođena 1980., živi i radi u Karlovcu. U Karlovcu je završila osnovnu i srednju školu. Na Učiteljskoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu završila je 2003. g. preddiplomski stručni studij, smjer predškolski odgoj. Već 17 godina radi u struci kao odgojitelj u vrtiću.

Kata Laštro

kata.lastro@gmail.com

Vesna Laissani, direktorica, Knjižnica Ljutomer

vesna.laissani@gmail.com

Veronika Prijol, mentorica, Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer

veronika.prijol@gfml.si

Knjižnica Ljutomer i Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer – partneri u projektu – Zelena knjižnica za zelenu pismenost

SAŽETAK

Zeleni program počeli smo provoditi prema planu 2016. godine, kada smo tražili ideje o tome koje zanimljivosti ponuditi korisnicima preko ljeta za vrijeme godišnjih odmora. Trinarska popodneva četvrtkom osmislili smo kao opuštenu tjednu ljetnu druženja u hladovini vrtne terase, koja su usmjerena na osvježavanje i informiranje stanovništva, razvijanje kritičkog mišljenja o različitim ekološkim temama, stjecanje vještina i znanja, uz pomoć kojih unapređujemo svoj život, a ujedno populariziramo stručnu literaturu. Osim toga, organiziramo razna stručna predavanja, predstavljanja knjiga zelene tematike, radionice. Čak su i satovi bajki posvećeni zdravom načinu života i prirodi. Satovi bajki i druge aktivnosti namijenjene djeci i mladima upotpunjuju razne radionice pokreta, plesa, joge i učenja u prirodi u vrtu knjižnice. Zbirku domaćih sorti sjemena 2022. smo uvrstili u zelenu knjižnicu u okviru koje zajedno s korisnicima knjižnice doprinosimo očuvanju autohtonih sorti i biotičke raznolikosti kultiviranih biljaka. Tijekom godina razvili smo bogat program s različitim sadržajima, kojima smo unaprijedili zelenu i čitalačku pismenost lokalnog stanovništva, a knjižnica je postala ne samo najvažnija kulturna institucija, već i važan čimbenik u podizanju svijesti u lokalnoj zajednici. Iako je isprva ekološka održivost bila prvenstveno u prvom planu, sada se sve više pozornosti usmjerava na druga dva područja, posebice na društvenu održivost, gdje doprinosimo kvalitetnom obrazovanju svih dobnih skupina, pismenosti i kulturnoj raznolikosti, socijalnoj uključenosti i sudjelovanju u zajednici.

Ključne riječi: zeleni program, Knjižnica Ljutomer, Knjižnica Velenje, zelena pismenost

Green library for green literacy

ABSTRACT

We started implementing the green program according to the plan in 2016, when we were looking for ideas on what interesting things to offer users over the summer during the annual vacations. We designed herbalist afternoons on Thursdays as relaxed weekly summer get-togethers in the shade of the garden terrace, which are aimed at raising awareness and informing the population, developing critical thinking on various ecological topics, acquiring skills and knowledge, with the help of which we improve our lives, and at the same time popularize professional literature. In addition, we organize various professional lectures, presentations of books on green topics, and workshops. Even the fairy tale lessons are dedicated to a healthy lifestyle and nature. Fairy tale classes

and other activities intended for children and young people complement various workshops of movement, dance, yoga and learning in nature in the library's garden. In 2022, we included the collection of domestic varieties of seeds in the green library, in the framework of which, together with the users of the library, we contribute to the preservation of indigenous varieties and the biotic diversity of cultivated plants. Over the years, we have developed a rich program with different contents, with which we have improved the green and reading literacy of the local population, and the library has become not only the most important cultural institution, but also an important factor in raising awareness in the local community. Although at first ecological sustainability was primarily in the foreground, now more and more attention is focused on the other two areas, especially on social sustainability, where we contribute to quality education of all age groups, literacy and cultural diversity, social inclusion and participation in the community.

Keywords: heart culture, protection of cultural, (natural) heritage and language, green library, green culture, green literacy.

Biografija

Kata Laštro je autorica i idejna voditeljica projekata Zelena pismenost i Zelena knjižnica za zelenu pismenost (Zelena knjižnica za zeleno pismenost), koji su se na njezinu inicijativu u Knjižnici Velenje počeli provoditi od 2014., odnosno 2017. godine. Sa svojim projektima po prvi puta se široj javnosti predstavila na 1. Zelenom festivalu u Zagrebu 2017. godine, te 2021. i 2022. godine na 2. i 3. Zelenom festivalu u Karlovcu. Na ovogodišnjoj sjednici Općinskog vijeća prihvaćen je prijedlog općinske načelnice gospođe Olge Karba, da se 2023. godina proglasi Godinom prleških vrlina i zelene pismenosti (Leto prleških vrednost in zelene pismenosti). U projekt su se uključili i učenici Gimnazije Ljutomer, koji su pod vodstvom mentorice Veronike Prijol izradili kratki dokumentarni film koji svjedoči o njihovom obrazovnom djelovanju koje ih vodi putevima zelene pismenosti do zelene kulture i prirode. Film koji su izradili učenici predstavlja njihov i naš zajednički doprinos k zelenoj pismenosti. Ove godine smo se odlučili, da nas na 4. Zelenom festivalu u Karlovcu, kao vanjska stručna suradnica, predstavi autorica toga projekta, koji je lani bio predstavljen i u glasilu ENSULIB koje izdaje IFLA, svjetska knjižničarska organizacija.

Melinda Grubišić-Reiter
Zdenka Bilušić
Antonija Miše
Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“ Šibenik
mgrubisic-reiter@knjiznica-sibenik.hr

Zelenim stopama Harolda Bilinića po staroj jezgri Šibenika

SAŽETAK

U skladu s osnovnim smjernicama održivog razvoja Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“ Šibenik koncem svibnja organizirala je u sklopu projekta „Zelena knjižnica“ tematsku šetnju i likovnu radionicu „Zelenim stopama Harolda Bilinića po staroj jezgri Šibenika“ za učenike drugog razreda Srednje strukovne škole Šibenik, smjer Agroturistički tehničar. Radionicu je održala Zdenka Bilušić, voditeljica Odjela za vizualnu kulturu knjižnice, nakon što je s učenicima obišla nekoliko lokacija u gradskom središtu na kojima je Bilinić ostavio traga i kada je riječ o hortikulturi. Cilj programa bila je edukacija srednjoškolaca i populariziranje održivog turizma.

Iako je Harold Bilinić (1894.-1984.) u Šibeniku djelovao četrnaestak godina, njegovo je djelo slabo poznato šibenskoj javnosti. Bilinić je oblikovao staru gradsku jezgru razorenu u savezničkom bombardiranju 1943. g. Preplavljen ruševinama i oštećenjima, Šibenik je nakon Drugog svjetskog rata odavao sliku bijede i zapuštenosti. Bilinić je nastojao da se u svakom obnovljenom ambijentu posadi i poneka biljka, uglavnom cvjetnica, od kojih su mnoge i danas žive, pa su bile nezaobilazne točke na ruti kojom su učenici prošli.

Poslije obilaska stare gradske jezgre učenici su na likovnoj radionici u knjižnici samostalno idejno preoblikovali hortikulturene situacije koje su vidjeli na ulicama i trgovima, često pretrpanim terasama podređenim sezonskom turizmu, tako što su crtali na fotografskom predlošku.

Zaključno treba istaknuti da su učenici kroz ovaj program, vođeni primjerom Harolda Bilinića, vidjeli koje su mogućnosti oblikovanja prostora u kojemu žive i osvijestili potrebu preuzimanja uloge aktivnog kreatora umjesto pasivnog promatrača. Zato je agroturizam poželjan smjer kojim bi naš turizam trebao ići, inače ćemo postati samo još jedna od destinacija masovnog turizma.

Ključne riječi: Harold Bilinić, oblikovanje prostora, agroturizam

Following the Green feet of Harold Bilinić along the old core of Šibenik

ABSTRACT

In accordance with the basic guidelines of sustainable progress Public library „Juraj Šižgorić“ Šibenik, has organized, within the project „Green library“, thematic walk and an art workshop „Following the Green feet of Harold Bilinić along the old core of Šibenik“ for the students of the second grade of Secondary trade school in Šibenik, major in agrotourism. Zdenka Bilušić, leader of the Department for visual culture of the Library, held the workshop shortly after she visited with the students several locations in the heart of the Šibenik on which Bilinić left even a horticulture mark. Aim of the program was

education of high school students and promotion of sustainable tourism.

Although Harold Bilinić (1894.-1984.) in Šibenik has been working some fourteen years, his work is not well known to the citizens of Šibenik, we could say that is completely unknown. Bilinić has shaped old city center destroyed by allied bombing in 1943. Overwhelmed by ruins and damage, Šibenik after Second World War was giving an image of misery and neglect. Bilinić had a tendency that in every renewed ambient should be planted some plants, mostly flowering. Many of them are still alive today so they were indispensable points on the route the students took. After visiting the old city center, students at an art workshop in the Library independently have conceptually reshaped horticultural situations which they saw on the streets and squares, often overcrowded with cafe terraces and associated inventory subordinate to tourism. The students were drawing on a photographic pad. In conclusion, it should be noted that students through this program, led by example of Harold Bilinić, have seen the possibilities of shaping the space in which they live and that they realized the need of taking responsibility to be active and responsible factor, not just passive observer. In that sense, agrotourism is also desirable direction in which our tourism should develop. Otherwise we will become yet another mass tourism destination.

Keywords: Harold Bilinić, space design, agrotourism

Biografije

Melinda Grubišić-Reiter rođena je u Šibeniku 1969. Diplomirala je na Fakultetu kemije i kemijskog inženjerstva u Zagrebu. Zaposlila se u Gradskoj knjižnici „Juraj Šižgorić“ Šibenik 1998. godine. U početku je obavljala poslove informatora na Znanstvenom odjelu Knjižnice, a nakon položenog stručnog ispita radila je na obradi knjižne građe, katalogizaciji i klasifikaciji. Od rujna 2012. postaje Voditelj matične službe za narodne i školske knjižnice. Bila je predsjednica Knjižničarskog društva Šibenik tri mandata, član Radne grupe za Zelene knjižnice od njezina osnutka 2014. Voditelj je projekta Zelena knjižnica i Živjeti zdravo. Također, sudjelovala je na međunarodnom projektu C-change u okviru kojeg se Grad Šibenik pridružio gradovima Manchesteru, Mantovi, Wrocławu, Gelsenkirchenu i Aguedi da bi potaknuo podizanje svijesti o onečišćenju i klimatskim promjenama kroz rad u kulturi. Početkom 2020. godine stekla je zvanje višeg knjižničara. S izlaganjem „Project Green Library“ sudjelovala je na međunarodnoj konferenciji za knjižničare The World Library and Information Congress 2021, održanoj od 17. do 19. kolovoza. S izlaganjem „Green Themes in The Public Library „Juraj Šižgorić“ Šibenik“, sudjelovala je na Stručnom skupu Knjižnice i UN Agenda 2030: Uloga knjižnica u promicanju održivog razvoja. Conference Libraries and UN 2030 Agenda: The Role of Libraries in Promoting Sustainable Development), održanom 9. prosinca u organizaciji Knjižnice Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Zdenka Bilušić živi i radi u Šibeniku. Završila je Akademiju likovnih umjetnosti u Sarajevu 1983. U Gradskoj knjižnici „Juraj Šižgorić“ Šibenik vodi odjel za vizualnu umjetnost i uređuje izložbene programe. Godinama redovito surađuje s Međunarodnim dječjim festivalom Šibenik, na kojemu je od 1995. vodila likovne i lutkarske radionice za djecu, a od 1999. do 2018. bila je urednica Festivalskog radioničkog programa i autorica dječjih likovnih natječaja za hrvatske osnovne škole i dječje vrtiće. Autorica je triju slikovnica, brojnih edukativnih priručnika za djecu i koautorica udžbenika za likovnu kulturu Pogled, potez za učenike 5.-8. razreda osnovne škole u izdanju Profila. Pokrenula je i vodila

lutkarsku družinu Putujuće lutkarsko kazalište FAUST, koja je djelovala povremeno od 2003. do 2018. Izlagala je samostalno i na brojnim skupnim izložbama slika, skulptura, ilustracija i maski. Članica je ULUPUH-a, Hrvatskog društva književnika za djecu i mlade (Klub prvih pisaca), Matice hrvatske (predsjednica OMH u Šibeniku) i Unime.

Antonija Miše diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zadru i stekla zvanje dipl. arheologa i prof. sociologije. U Gradskoj knjižnici „Juraj Šižgorić“ Šibenik volontirala je na Znanstvenom odjelu, a nakon završenog dodiplomskog studija knjižničarstva primljena je u stalni radni odnos. Položila je stručni ispit za stručno zvanje dipl. knjižničar, a odnedavno stekla i stručno zvanje višeg knjižničara.

Anita Brozović Šolaić
Doroteja Palijan
Gradska knjižnica i čitaonica Ogulin
gradskaknjiznica@gmail.com

Mirisni čitateljski programi u Gradskoj knjižnici i čitaonici Ogulin

SAŽETAK

U Gradskoj knjižnici i čitaonici Ogulin početkom 2023. godine organizirana su dva edukativna čitateljsko-ekološka programa koji su za cilj imali educiranje korisnika o blagodatima korištenja esencijalnih/eteričnih ulja od samog naziva, vrsta, načina pripremanja kod kuće, sastojaka te učinka učestale uporabe. Povodom Svjetskog dana pripovijedanja 20. ožujka 2023. u Gradskoj knjižnici i čitaonici organizirana je lutkarska predstava „Mirisne tajne” i radionica izrade mirisnog patuljka za djecu iz Dječjeg vrtića „Bistrac“ Ogulin. Predstavu i radionicu osmislila je Jelena Bubenik, bacc. praesc. educ., waldorfska pedagoginja i aromaterapeutkinja koja je djeci kroz predstavu na primjeren način predstavila mirise esencijalnih ulja, njihove arhetipove i duhovne vrijednosti. Nakon predstave uslijedila je radionica na kojoj su djeca sa zanimanjem i radošću šivala svoje mirisne patuljke od filca i nepredene vune. U velikoj dvorani Gradske knjižnice i čitaonice Ogulin, povodom Tjedna braka i Valentinova, svoju knjigu pod nazivom „Arhetipovi esencijalnih ulja – drugi dio” promovirala je autorica Zrinka Jezdić kroz predavanje pod nazivom „Afrodizijačka svojstva esencijalnih ulja”. Zrinka Jezdić osnivačica je i predsjednica AromaVite – instituta za aromaterapiju, čiji je rad predstavila na predavanju. Knjiga je nastavak istoimenog prvog dijela i donosi 22 arhetipa rijetkih esencijalnih (eteričnih) ulja sa značajnom terapijskom vrijednošću u kliničkoj i praktičnoj primjeni. Nakon brojnih pitanja posjetitelja, na koje je autorica vrlo rado odgovorila, obje knjige su se mogle kupiti po promotivnim cijenama, kao i Kartice za psihološko energetski rad, nastale prema knjizi „Arhetipovi esencijalnih ulja”. Vrijednost i uporabu mnogobrojnih esencijalnih ulja autorica je prezentirala posjetiteljima nastojeći ih educirati na koji način u svakodnevnom životu koristiti blagotvorna svojstva dostupnih ulja. Knjige korisnici mogu posuditi u ogulinskoj knjižnici, a u prostoru čitaonice za čitanje su dostupni i različiti brojevi časopisa „Essentia” koji popularizira brojne zanimljive teme iz područja aromaterapije.

Ključne riječi: aromaterapija, esencijalna ulja, pripovijedanje, knjiga, časopis

Scented reading programs in the City Library and Ogulin Reading Room

ABSTRACT

At the beginning of 2023, two educational reader-ecological programs were organized in the Ogulin City Library and Reading Room with the aim of educating users about the benefits of using essential/essential oils from the very name, types, methods of preparation at home, ingredients and the effect of frequent use. On the occasion of the World Storytelling Day on March 20, 2023, the City Library and Reading Room organized

a puppet show „Scented Secrets“ and a workshop on making a scented gnome for children from Children's kindergarten „Bistrac“ Ogulin. The performance and the workshop were designed by Jelena Bubenik, bacc. presc. educ., Waldorf pedagogue and aromatherapist who presented the scents of essential oils, their archetypes and spiritual values to the children in an appropriate way. The show was followed by a workshop where the children sewed their scented gnomes from felt and non-spun wool with interest and joy. In the large hall of the Ogulin City Library and Reading Room, on the occasion of Marriage Week and Valentine's Day, the author Zrinka Jezdić promoted her book entitled „Archetypes of essential oils – second part“ through a lecture entitled „Aphrodisiac properties of essential oils“. Zrinka Jezdić is the founder and president of AromaVita - an aromatherapy institute, whose work she presented at the lecture. The book is a continuation of the first part of the same name and brings 22 archetypes of rare essential (etheric) oils with significant therapeutic value in clinical and practical application. After numerous questions from visitors, to which the author was very happy to answer, both books could be purchased at promotional prices, as well as cards for psychological energy work, based on the book „Archetypes of essential oils“. The author presented the value and use of numerous essential oils to the visitors, trying to educate them on how to use the beneficial properties of available oils in everyday life. Users can borrow books in our library, and in the reading room, various issues of the magazine „Essentia“ are available for reading, which popularizes numerous interesting topics in the field of aromatherapy.

Key words: aromatherapy, essential oils, storytelling, book, magazine

Biografije

Anita Brozović Šolaić rođena je 1983. godine u Ogulinu. U prosincu 2007. i siječnju 2008. godine zaposlena je u školskoj knjižnici Prve osnovne škole Ogulin, dok u veljači iste godine započinje s radom u Tehničkoj školi Karlovac. Po završetku stručne zamjene u Tehničkoj školi Karlovac u kolovozu 2009. godine započinje s radom u OŠ Ivane Brlić-Mažuranić Ogulin do početka travnja 2012. kada se zapošljava u Gradskoj knjižnici i čitaonici Ogulin na radnom mjestu pomoćnog knjižničara. U jesen 2012. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu upisuje studij bibliotekarstva koji završava u lipnju 2014. U međuvremenu polaže tri stručna ispita: za profesora hrvatskoga jezika i književnosti, pomoćnog knjižničara i diplomiranog knjižničara. Sudjelovala je u mnogobrojnim nacionalnim i međunarodnim projektima i kulturnim programima u srednjoj i osnovnoj školi tijekom četverogodišnjeg rada u nastavi, ali i u Gradskoj knjižnici i čitaonici Ogulin gdje od 1. siječnja 2022. godine radi na radnom mjestu ravnateljice.

Doroteja Palijan rođena je 1996. u Ogulinu, gdje ujedno i živi te radi u Gradskoj knjižnici i čitaonici Ogulin. Ima iskustva u radu s djecom osnovnoškolske dobi, voli podučavati i poticati dječju kreativnost. Područja interesa su joj obrazovanje, književnost, dramski izraz te novinarstvo. Sudjelovala je na različitim vrstama edukacija za učitelje hrvatskog jezika radi potrebe stalnog usavršavanja, izradila pravopisnu razglednicu Karlovačke županije u suradnji s nakladom „Ljevak“, uspješno surađuje i piše za portal ziher.hr, s djecom je radila kraće dramske predstave, sudjelovala u izradi studentskog filma i mentorirala učenike tijekom različitih vrsta natjecanja. U knjižnici provodi projekt Naša mala knjižnica te sudjeluje u provođenju ostalih strategija koje potiču čitanje i proaktivno djelovanje djece i mladih. U slobodno vrijeme piše i putuje.

Gordana Rešicki Degoricija
Tehnička škola Kutina
gordana.tsk@gmail.com

I kemija može biti zelena

SAŽETAK

Kontinuirano, a u skladu s mogućnostima, školsku knjižnicu nastojimo činiti mjestom istraživanja, poučavanja i popularizacije novih nedestruktivnih načina napretka, uz poštivanje i usklađivanje s okolišem i drugim živim bićima koja ga nastanjuju. Godine 2019. priključujemo se međunarodnom događanju Globalni ženski kemijski doručak u organizaciji Međunarodne unije za čistu i primijenjenu kemiju. Događanje okuplja državne institucije, sveučilišta, znanstvena udruženja, obrazovne ustanove i kompanije iz cijelog svijeta u svrhu promocije kemije i posebno ženskog doprinosa kemijskoj znanosti i industriji. Kako je kemija jedna od grana na kojoj počiva moderno doba, uz uvjerenje da sva ljudska djelatnost u budućnosti treba i mora biti zelena, na ovoj međunarodnoj platformi kroz predavanja znanstvenika, nastavnika, znanstvene i kreativne radionice i međugeneracijsko druženje i prenošenje znanja radimo na teoriji i praksi njezinog prilagođavanja i transformaciji zahtjevima zelene tranzicije. Svake godine propisanu temu događanja proširujemo nekom temom iz naše lokalne zajednice te platformu koristimo i za promociju prirodnih i kulturnih bogatstava našeg moslavačkog kraja. Do sad smo se kroz to događanje bavili postulatima zelene kemije, kemijom boja neškodljivom za okoliš, inicijativom za proglašavanje Moslavačke gore UNESCO geoparkom. Povezali smo kemiju i slavensku tradiciju s umjetnošću te od drveta i glinamola izradili Periodni sustav elemenata na glagoljici. Zadnje događanje završili smo kreativnom radionicom iscrtavanja obrisa budućeg UNESCO geoparka Moslavačke gore vlastitim šakama pomoću fotografskih kemikalija i procesa i tako simbolički kroz umjetnost i stvaranje pokušali osvijestiti koliko smo prvenstveno kao pojedinci, a zatim i kao društvo važni za izgradnju društva u cjelini. Vjerujemo da su napredna tehnološka rješenja u kombinaciji s kulturnom baštinom, tradicionalnim znanjima i vještinama te ljubav za kraj u kojemu živimo dobitna kombinacija za otkrivanje tajni zelenog života u skladu s prirodom.

Ključne riječi: školska knjižnica, zelena kemija, lokalna zajednica

Chemistry also can be green

ABSTRACT

Continuously, and in accordance with the possibilities, we strive to make the school library a place of research, teaching and popularization of new non-destructive ways of progress, while respecting and harmonizing with the environment and other living beings that inhabit it. In 2019, we are joining the international event Global Women's Chemistry Breakfast organized by the International Union for Pure and Applied Chemistry. The event brings together state institutions, universities, scientific associations, educational institutions and companies from all over the world for the purpose of promoting chemistry and especially women's contribution to chemical science and industry. As

chemistry is one of the branches on which the modern age rests, with the belief that all human activity in the future should and must be green, on this international platform through lectures by scientists, teachers, scientific and creative workshops and intergenerational socializing and passing on knowledge, we work on theory and to the practice of its adaptation and transformation to the requirements of the green transition. Every year, we expand the prescribed theme of the event with a theme from our local community, and we also use the platform to promote the natural and cultural treasures of our region of Moslavina. Until now, through this event, we have dealt with the postulates of green chemistry, color chemistry that is harmless to the environment, and the initiative to declare Moslavačka gora a UNESCO geopark. We connected chemistry and Slavic tradition with art and made the Periodic Table of Elements in Glagolitic from wood and clay... The last event ended with a creative workshop of drawing the outline of the future UNESCO Geopark Moslavina Gora with our own hands using photographic chemicals and processes and thus symbolically through art and creation we tried to make people aware of how much primarily as individuals, and then as a society, we are important for building society as a whole. We believe that advanced technological solutions combined with cultural heritage, traditional knowledge and skills, and love for the land we live in are a winning combination for discovering the secrets of a green life in harmony with nature.

Keywords: school library, green chemistry, local community

Biografija

Gordana Rešicki Degoricija školska je knjižničarka savjetnica, diplomirana komparatistica književnosti i diplomirana knjižničarka. Uz veliku ljubav za posao i kraj u kojem živi, radom i aktivnostima nastoji svoju knjižnicu činiti mjestom promocije prava, ideja univerzalnosti, multikulturalnosti, demokracije i tolerancije prema svim vidovima i oblicima života. Kao zagovornica ekologije, očuvanja kulturne i prirodne baštine te zaljubljenik u hortikulturu i životinje voditeljica je i suradnik u nizu ekoloških, baštinskih i projekata za mlade na lokalnom, državnom i međunarodnom nivou. Koordinator sam u okviru međunarodnih ekoloških škola te koordinator za samovrjednovanje svoje škole.

Martina Barišić Koprenica
mbarisic@gkka.hr
Miroslav Katić
miroslav@gkka.hr
Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac

Knjižnica u akvariju: što je zajedničko knjigama i ribama

SAŽETAK

Zelena knjižnica, izdvojeni odjel Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu, prvi je takav namjenski osnovan odjel u Hrvatskoj, namijenjen širenju svijesti o održivom razvoju kroz zelene teme i literaturu. Zelena knjižnica nastala je u međuinstitucijskoj suradnji Javne ustanove Aquatika – slatkovodnog akvarija Karlovac i Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“. Smještena je u prostorijama Javne ustanove Aquatika, uz obalu rijeke Korane, gdje i sadržajno i lokacijski ponosno ističe svoju ekološku i informativnu ulogu u zajednici, u skladu s provedbom UN-ove Agende 2030. Suradnjom Aquatike i Gradske knjižnice kroz Zelenu knjižnicu ističe se važnost partnerskog povezivanja i suradnje knjižnica s ustanovama koje se bave zaštitom biljnog i životinjskog svijeta. Usluge Zelene knjižnice namijenjene su djeci i mladima, učenicima, znanstvenicima, turistima, odnosno lokalnom stanovništvu. Knjižna građa koja se korisnicima nudi trenutno broji 1030 primjeraka, prvenstveno iz prirodoslovnog područja ali i općeg znanja, popularne znanosti, poljoprivrede, kao i putopise i književnost, te slikovnice i znanost prilagođenu djeci.

Zelena knjižnica svečano je otvorena 12. travnja 2023. godine, a s radom je krenula 15. travnja iste godine. Knjižnica je otvorena svake subote od 8 do 13 sati, te uz redovnu posudbu knjižne građe svake subote u 10 sati ima organizirano čitanje priča ekološke tematike za najmlađe korisnike i razgovor o pročitanoj. Uz redovan rad, posjetiteljima se nude predstavljanja knjiga i slikovnica „zelene“ tematike. Do sada su održana tri književna susreta te jedna radionica povodom Dana planeta Zemlje. Usluge odjela namijenjene su svima zainteresiranim za ekološke teme: djeci i mladima, učenicima, znanstvenicima, lokalnom stanovništvu i turistima. Ovakva jedinstvena suradnja ustanova na turistički posjećenoj lokaciji, izniman je doprinos lokalnoj turističkoj ponudi.

Ključne riječi: narodna knjižnica, zeleni odjel, međuinstitucijska suradnja, kulturni turizam

A library in an aquarium: what books and fish have in common

ABSTRACT

Green library, a dislocated department of the Public library „Ivan Goran Kovačić“ in Karlovac, is the first of its kind in Croatia, dedicated to spreading awareness of sustainable development through green topics and literature. Green library was created through inter-institutional cooperation of the Public Institution Aquatika – freshwater aquarium Karlovac and Public library „Ivan Goran Kovačić“. It's located in the premises of Aquatika aquarium, on the bank of Korana river, where both by content and location it proudly

highlights its ecological and informative role in the community, in accordance with the implementation of the UN Agenda 2030. This cooperation highlights the importance of partnership linking and cooperation of libraries with institutions dealing in the protection of flora and fauna. Services the Green library offers are intended for children, students, scientists, tourists and the local population. Green library currently offers 1030 books, primarily from the field of natural history, but also general knowledge, popular science, agriculture, as well as travelogue and fine literature, picture books and science for kids. Green library was officially opened on April 12th 2023, working hours are every Saturday from 8 a.m. to 1 p.m. In addition to regular book lending, library offers organized eco-themed story reading every Saturday at 10, book presentations and literary meetings. So far three literary meetings, six storytelling sessions and one workshop have been held. The department's services are intended for anyone interested in environmental topics. Such a unique collaboration of institutions in a tourist-visited location is an exceptional contribution to the local tourist offer.

Keywords: public library, green department, inter-institutional cooperation, cultural tourism

Biografije

Martina Barišić Koprenica, rođena 1988. godine u Karlovcu, knjižničarka je u Gradskoj knjižnici „Ivan Goran Kovačić“. Diplomirani je knjižničar i profesor edukacije govorništa. Radi u Odjelu nabave i obrade knjižne građe. Uz redovni posao nabave, posebni interesi u knjižničarstvu su joj zelene i ekološke teme, međugeneracijska solidarnost te stara i rijetka knjiga. Koordinatorica je Zelene knjižnice smještene u Javnoj ustanovi Aquatika te sudjeluje u radu sa osobama treće životne dobi u informatičkim radionicama „Klikom do informacija“.

Miroslav Katić radi na Studijskom odjelu Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“, vodi Poslovno-informacijski centar Gradske knjižnice i nositelj je licence TEDxKarlovacLibrary konferencije. Područje interesa su mu poslovno knjižničarstvo, knjižnice kao „treći prostor“, narodne knjižnice i razvoj civilnog društva, demokracije i socijalnog kapitala, integracija ranjivih skupina u društvo kroz knjižnične programe te društvene mreže i primjena u knjižnici.

Jelena Kalajdžija
JU Narodna biblioteka „Filip Višnjić“, Bijeljina
Republika Srpska, Bosna i Hercegovina
jela.knjiga@gmail.com

U bašti biljaka i knjiga

SAŽETAK

„Mali baštovani – Growing together concept“ kroz igru i zabavu uči o tajna baštovanstva i uz organski pristup djeca sama uzgajaju svoje domaće voće i povrće. Bibliotekari na terenu odlaze u njihovu baštu i donose građu koja je sa jedne strane dio stručnog fonda koji koriste da porede procese svog rada, a sa druge beletristika koja ih vodi u maštoviti ekosvijet lijepe književnosti. Djeca na ovaj način simultano usvajaju nekoliko važna, ali granama raznorodna životna polja koja suštinski podrivaju i osvješčuju da je kultura širok pojam koji se prepliće kroz sve pore života, i to na raznorodne načine: čitanjem na glas, storytellingom, poređenjem ilustracija i onoga što uzgajaju, dopunom znanja koja dolaze praksom iz bašte pretragom stručne literature, ali tako utiču i na svoje bližnje, te iskustva o naslovima prenose živo kao i iskustva o baštovanstvu. te, naposljetku od najranijeg uzrasta uče koristiti različitu građu primjenjujući skokovito čitanje, čime se osposobljavaju za komparativno i simultano korišćenje građe, kao i kritička promišljanja o svijetu koji ih okružuje. Biblioteka ovdje nije nosilac projekta, već se pokazuje kao aktivni učesnik dešavanja u lokalnoj zajednici detektujući žarišne tačke budućih čitalaca čime promovise biblioteku van same zgrade ustanove, bližeći se korisnicima i budeći želju za samostalnom potragom građe, čime se u ovom uzrastu podstiče porodični dolazak u biblioteku, razvija ljubav prema knjizi paralelno gajeći svoje emotivne, kognitivne i psihomotorne sposobnosti spajajući baštovanstvo i čitanje. Takođe, ovim posjetama bibliotekara na terenu, aktivira se manje rabljena građa specifične oblasti čime najmlađi korisnici prepoznaju u biblioteci paradigmu svijeta u knjizi. Prateći godišnji ciklus biljaka koje gaje u bašti bibliotekari vrše izbor ponuđene građe, ali tu je osim flore, aktivna i fauna koja je prati, kao i vremenske (ne)prilike, te se pojas mogućnosti nemjerljivo širi. Kako grupa obuhvata djecu od 1 do 12 godina to se i same preporuke umrežavaju na nivou vršnjačkih senzibiliteta, a beletristika kreće u širokoj disperziji od tvrdih slikovnica do obimnijih romana. Starija djeca prepričavaju čitanja u kojima bašta postaje pozornica za priče. Da bi bašta bila zdrava moraju se uprljati dobro ručice, dodirnuti razne bubice, a da bi se knjige listale u tom okruženju djeca stiču higijenske navike i uče čuvanju građe. Ovaj spoj dodao je još kreativnih sadržaja, gdje djeca nerijetko reaguju i donošenjem svojih likovnih impresija ili onima u pisanoj riječi o čitalačkom danu u bašti. Kako su susreti sporadični tako možemo pratiti rast biljaka, ali i “rast“ djece. Mapiranjem žarišnih tačaka u lokalnoj zajednici biblioteka podstiče čitanje na različitim lokacijama, (vani, u čekaonicama i sl.) što je dobar marketing na putu ka čitaocima visokokvalitetnih zahtjeva.

Ključne riječi: bašta, biljka, knjiga

U vrtu biljaka i knjiga

SAŽETAK

„Mali vrtlari – Koncept rastemo zajedno“ kroz igru i zabavu uči djecu o tajnama vrtlarstva, a uz organski pristup djeca sami uzgajaju svoje domaće voće i povrće. Knjižničari na terenu odlaze u njihov vrt i donose materijale koji su s jedne strane dio stručnog fonda kojim uspoređuju procese svoga rada, a sa druge strane je beletristika koja ih vodi u maštoviti eko svijet lijepe književnosti. Na taj način djeca istodobno usvajaju nekoliko važnih područja života koja iz temelja osvješćuju da je kultura širok pojam koji se prožima kroz sve dijelove života, i to na različite načine: čitanjem naglas, pripovijedanjem, uspoređivanjem ilustracija, nadopunjavanjem znanja koja dolaze iz prakse iz vrta, pretražujući stručnu literaturu itd. Na taj način utječu i na svoje bližnje, prenose iskustva o naslovima jednako živopisno kao i iskustva o vrtlarenju, te naposljetku, od najranije dobi uče koristiti različite materijale primjenom preskakanja čitanja, koje ih osposobljava za komparativno i istovremeno korištenje materijala, te kritičko promišljanje svijeta koji ih okružuje. Knjižnica ovdje nije nositelj projekta, već se pokazuje kao aktivni sudionik događanja u lokalnoj zajednici, detektirajući žarišta budućih čitatelja, promičući knjižnicu i izvan same zgrade ustanove, približavajući se korisnicima i budeći im želju za samostalnim traženjem materijala, čime potiče obiteljske posjete knjižnici u ovoj dobi, razvija ljubav prema knjigama uz njegovanje emocionalnih, kognitivnih i psihomotoričkih sposobnosti kombinirajući vrtlarenje i čitanje. Također, ovakvim obilascima knjižničara na terenu aktivira se manje korištena građa određenog područja, kako bi najmlađi korisnici prepoznali paradigmu svijeta u knjigama u knjižnici. Prateći godišnji ciklus biljaka koje uzgajaju u vrtu, knjižničari rade selekciju ponuđene građe, no tu je, osim flore, prisutna i aktivna fauna koja je prati, ali i vremenske (ne)prilike, a raspon mogućnosti se nemjerljivo širi. Kako grupa obuhvaća djecu od 1 do 12 godina, same su preporuke umrežene na razini vršnjačkog senzibiliteta, a beletristika je široko raspršena, od tvrdih slikovnica do opsežnijih romana. Starija djeca prepričavaju lektire u kojima vrt postaje pozornica za priče. Da bi vrt bio zdrav, potrebno je prljati ruke, dirati razne bube, a da bi u tom okruženju listala knjige, djeca stječu higijenske navike i uče se brinuti o materijalima. Ova kombinacija dodala je kreativniji sadržaj, gdje djeca često reagiraju donoseći svoje likovne dojmove ili one u pisanoj riječi o danu čitanja u vrtu. Kako su susreti sporadični, možemo pratiti rast biljaka, ali i „rast“ djece. Mapiranjem žarišta u lokalnoj zajednici knjižnica potiče čitanje na različitim lokacijama (vani, u čekaonicama i sl.), što je dobar marketing na putu do čitatelja s visokokvalitetnim zahtjevima.

Ključne riječi: vrt, biljka, knjiga

In the garden of plants and books

ABSTRACT

„Little gardeners - Growing together concept“ learns about the secrets of gardening through play and fun, and with an organic approach, children grow their own home-grown fruits and vegetables. Librarians in the field go to their garden and bring materials that, on the one hand, are part of the professional fund they use to compare the processes of their work, and on the other, fiction that takes us to the imaginative ecoworld of beautiful

literature. In this way, children simultaneously adopt several important, but prematurely different fields of life that fundamentally undermine and make them aware that culture is a broad concept that intertwines through all the pores of life, and in various ways: by reading aloud, storytelling, comparing illustrations and what they grow, supplementing the knowledge that comes from the praxis of the garden by searching the professional literature, but also influences their relatives, and conveys these experiences about the titles as vividly as the experiences about gardening. and, finally, from an early age, they learn to use different materials by applying leap reading, which equips them for comparative and simultaneous use of materials, as well as critical reflection on the world that surrounds them. Here, the library is not the bearer of the project, but shows itself as an active participant in events in the local community, detecting focal points of future readers, thus promoting the library outside the institution building itself, getting closer to users and awakening the desire to independently search for materials, which encourages family visits to the library at this age, develops a love for books while cultivating his emotional, cognitive and psycho-motor skills by combining gardening and reading. Also, with these librarian visits in the field, less used materials of a specific area are activated, so that the youngest users recognize the paradigm of the world in books in the library. Following the annual cycle of the plants they grow in the garden, the librarians select the materials offered, but there, in addition to the flora, there is also an active fauna that accompanies it, as well as weather (un)opportunities, and the range of possibilities expands immeasurably. As the group includes children from 1 to 12 years old, the recommendations themselves are networked at the level of peer sensibilities, and the fiction is widely dispersed, from hard picture books to more voluminous novels. Older children recount readings in which the garden becomes the stage for the stories. In order for the garden to be healthy, one must get their hands dirty, touch various bugs, and in order to leaf through the books in that environment, children acquire hygienic habits and learn to take care of materials. This combination added more creative content, where children often react by bringing their artistic impressions or those in the written word about the reading day in the garden. As meetings are sporadic, we can follow the growth of plants, but also the "growth" of children. By mapping hotspots in the local community, the library encourages reading in different locations (outside, in waiting rooms, etc.), which is good marketing on the way to readers with high-quality requests.

Keywords: garden, plant, book

Biografija

Jelena Kalajdzija (1986.), master profesorka književnosti i jezika i bibliotekarka. Bavi se ranim razvojem čitanja, stimulacije porodičnog čitanja, istraživanjima u oblasti slikovnica i kreiranjem korisnika visokokvalitetnih zahtjeva u kulturi. Autorka je dva dvojezična bibliotečka priručnika „Pod krovom knjige: društvena odgovornost u okviru poslovanja javnih biblioteka" (sa Bojanom Grujić, 2014) i „Kreativna konzumacija kulture" (2017). Dobitnica je više nagrada u oblasti lijepe književnosti, piše književnu kritiku i esejistiku. Objavila dvije zbirke poezije, slikovnicu „Skrovište za tajnu" (2021), zastupljena u domaćim i inostranim časopisima, zbornicima i drugim glasilima.

Jasna Milički
OŠ Marija Bistrica
jmilicki@gmail.com
Ana Sudarević
Osnovna škola Dubovac
ana.sudarevic1@skole.hr

Doprinosi i mogućnosti školske knjižnice u turizmu

SAŽETAK

Područja djelovanja školske knjižnice, promatrana u kontekstu turizma, ostvaruju se kroz međugeneracijske dijaloge, stavove, kulture itd. Također, knjižnični fond, sastavljen od domaće i svjetske umjetnosti ili baštine, na različitim medijima, čini most između svjetske i lokalne kulture (Ksenija i Ivo Tokić, 2017.). Na taj način školske knjižnice potiču kulturnu i društvenu svijest svojih korisnika (IFLA Manifest za školske knjižnice). Brojni su primjeri kako smjernice i preporuke iz literature realizirati u svakodnevnom poslovanju. Prije svega, kulturna i javna djelatnost školske knjižnice, zahvaljujući zavičajnoj zbirci i izložbama često otvorenima za javnost, širi kulturne vrednote mjesta, a može poslužiti i u edukativne svrhe, kao izvor za nastavne i izvannastavne aktivnosti. Među postojećim knjižničnim zbirkama, potpuno nova zbirka u fondu može biti i zbirka učeničkih materijala (fotografija, putopisa, izvješća...) pomoću kojih je moguće prakticirati međuvršnjačko ili međugeneracijsko poučavanje. A s obzirom na činjenicu da u posljednje vrijeme u naše škole pristižu strani učenici (migranti, povratnici), ovakva zbirka poslužit će kao nadopuna zavičajnoj, kao izvor za učenje i upoznavanje nove životne i kulturne okoline. Objе spomenute zbirke, osim što su dostupne u knjižnici, mogu biti i u virtualnom okruženju kao i baze poveznica koje se mogu oblikovati u sklopu knjižnične mrežne stranice, a koje će sadržavati poveznice na relevantnu građu o turizmu, promociji drugih gradova i država, njihovih običaja, kulture, znamenitosti i slično. Sve spomenuto koristit će tijekom projekata u koje se knjižničari uključuju na međužupanijskoj, nacionalnoj ili međunarodnoj razini. Oni su uvijek prilika da sudionici prezentiraju svoje mjesto i zavičaj, s jedne strane posežući za relevantnim izvorima znanja i informacija koje osigurava knjižnica, a s druge strane uvježbavajući vještine poput javnog prezentiranja, timskog rada, prevođenja, čitanje geografskih karata itd. Zaključno se može reći da su školske knjižnice jedna od polaznih točaka u kulturnoj edukaciji mladih te kao takve postaju važan dio turističke djelatnosti svakog grada/županije, iako često nisu kao takve prepoznate.

Ključne riječi: školska knjižnica, turizam, kulturna edukacija, knjižnične zbirke, vještine učenika

Contributions and possibilities of school library in tourism

ABSTRACT

Every aspect of school library action in a context of tourism can be achieved through intergenerational dialogue, attitudes, culture etc. Also, library collections containing both national and international written heritage, stored on different mediums, act as a bridge

between local and international culture (Ksenija i Ivo Tokić, 2017.). That is a pattern for encouraging cultural and social awareness of library users. There are many examples of how to implement guidelines in everyday library practice. For example, cultural and public activities of a school library aim to spread cultural values of its environment by organizing exhibitions and creating special library collections (e.g. local thematics) which can also be used in education. Completely new and specific collection in the library can be a collection of materials made by students (e.g. photos, travel reports). By using it, students can practice peer-to-peer education as well as intergenerational learning. Considering that lately foreign students have arrived in our schools, collections such as mentioned, can be a source for getting to know new living and cultural environments. All collections can be used in the library space as well as online. Another useful collection can be the one containing links to relevant information about tourism, virtual sightseeing, promotion of different cultures, customs etc. All those materials will be useful while participating in projects of either national or international level. Taking part in a project is always an opportunity for students to present their place of living. By doing that they can use relevant and quality sources in the school library or online (via library web page). On the other hand, students can practice some important skills such as public presentation, team work, translation, map reading etc. In conclusion, we can say that a school library is one of the starting points in cultural education for elementary school students and as such an important part of tourist activities of every city/state although they are not always recognized as such.

Keywords: school library, tourism, cultural education, library collections, student skills

Biografije

Jasna Milički, doktorica znanosti iz znanstvenog područja društvenih znanosti, znanstvenog polja informacijskih i komunikacijskih znanosti, trenutno je zaposlena u školskoj knjižnici Osnovne škole Marija Bistrica. U svome radu usmjerena je na međupredmetno povezivanje informacijske i medijske pismenosti, razvoj kritičkog mišljenja i inkluziju mladih u društvenu zajednicu. Također se bavi stručnim analizama utjecaja suvremenih medija na čitanje školske populacije, čije rezultate objavljuje u stručnim publikacijama. Izlaže na stručnim skupovima u Hrvatskoj i inozemstvu te objavljuje radove u relevantnim časopisima i zbornicima. Svoj doprinos proširuje radom u raznim stručnim tijelima i povjerenstvima.

Ana Sudarević, profesorica je hrvatskoga jezika i informatologije, smjer bibliotekarstvo. Radi u Osnovnoj školi Dubovac u Karlovcu u zvanju stručne suradnice savjetnice. U svom radu nastoji što više surađivati s učiteljima i integrirati knjižnično-informacijsko područje u sve predmete. Posebno područje interesa joj je odgojno-obrazovni rad s učenicima s naglaskom na suvremene tehnologije. Redovito izlaže na stručnim skupovima u Hrvatskoj i inozemstvu, vodi radionice te objavljuje radove u relevantnim časopisima i zbornicima. Aktivna je članica strukovnih udruga te članica uredništva časopisa Hrčak i Kalibar.

Romana Horvat, prof. slavistike i viši knjižničar
Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar
pkic@bj.t-com.hr

Može li se knjižnicu bookirati?

SAŽETAK

Daruvar je nositelj prestižnog priznanja najljepšeg malog grada kontinentalne Hrvatske, a svoju kvalitetnu turističku priču gradi na ljekovitim geotermalnim izvorima. S dolaskom obitelji Janković razvija se turizam te se grade blatne kupke i sadi Julijev park, jedan od najznačajnijih i najstarijih pejzažnih perivoja kontinentalne Hrvatske.

Bogata turistička priča odrazila se i na poslovanje Pučke knjižnice i čitaonice Daruvar koja kupnjom Zlatne Biblije od 2011. godine turistima grada i Daruvarčanima nudi potpuno besplatnu priču o nastanku i vrijednosti raritetne i unikatne knjige. Tim se činom razvija kvalitetna suradnja s Turističkom zajednicom Daruvar – Papuk koja knjižnicu uvrštava u projekt IQM destination.

U sklopu tog projekta knjižnica je postala nositeljica prestižnog Certifikata za turistički subjekt kojim je ocijenjena visokim ocjenama u području kvalitete usluge, lokalne priče te odličnom umreženošću i općom izvrsnošću. Svi oni znatiželjnici koji žele čuti priču o Zlatnoj Bibliji mogu dobiti poklon paket knjiga ako pokažu IQM Pass koji se može dobiti na stranicama IQM destination-a.

Ključne riječi: Daruvar, knjižnica, IQM destinacija, IQM kartica, Zlatna Biblija

Can the library be booked?

ABSTRACT

The town of Daruvar is the holder of prestigious acknowledgment of the prettiest small town of the continental part of Croatia. Its touristic story is built upon quality geotechnical springs. Along with the arrival of family Janković, the tourism industry is developing, mud baths are built as well as the Julius Park, which is one of the most significant and oldest landscapes of the continental Croatia.

This rich touristic story is reflected in the work of the Public Library of Daruvar. Namely, in 2011 the Library has purchased the Golden Bible, and as a part of free touristic offer presents the story about origin and value of such rare and unique book to the tourists who visit Daruvar.

Throughout this component, the Library has developed quality cooperation with the Touristic Community Daruvar-Papuk, which enlists the Library into the project IQM Destination.

Within this project the Library become carrier of the prestigious Certificate of Touristic Subject which rates it highly in the areas of quality of service, local story and excellent networking as well as excellency in general.

All those who are curious about the story of Golden Bible can receive free package of books if they show IQM Pass, which can be obtained at the IQM destination website.

Keywords: Daruvar, Library, IQM Destination, IQM Pass, Golden Bible

Biografija

Romana Horvat, dipl. knjižničarka i prof. slavistike, ravnateljica je Pučke knjižnice i čitaonice Daruvar. Gimnaziju u Daruvaru završila je 1995. godine. Diplomirala je slavistiku 1999. godine na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te knjižničarstvo na Filozofskom fakultetu u Osijeku 2005. Bila je zaposlena u Osnovnoj školi Dežanovac od 1999. do 2005. godine kao nastavnica češkog jezika, u Ekonomskoj i turističkoj školi Daruvar od 2005. do 2008. godine kao knjižničarka, a sada radi u Pučkoj knjižnici i čitaonici Daruvar kao ravnateljica.

Dobitnica je niza strukovnih nagrada te autorica nekolicine stručnih tekstova objavljenih u domaćim i stranim tiskovinama. Dugogodišnja je članica strukovne organizacije Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja te je u dva mandata bila i predsjednica istoimenog društva. Bila je i potpredsjednicom Hrvatskog knjižničarskog društva. Članica je raznih strukovnih povjerenstava i povjerenstava tematski sličnih struci, kao npr. povjerenstvo Lidrana.

Aktivno sudjeluje na domaćim i inozemnim stručnim skupovima gdje predstavlja struku. Pokrenula je niz aktivnosti u školama gdje je radila te u Pučkoj knjižnici i čitaonici Daruvar. Registrirala je igraonicu dječjeg odjela spomenute knjižnice pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta. Inicirala je i pokrenula igraonice, kreativne radionice za djecu i odrasle, vodila književne večeri, a i brinula o financijskim sredstvima vezanim za spomenute aktivnosti. Udata, majka dvoje djece, maratonka.

Vesna R. Ilić
vesnailic0212@gmail.com
Nadica M. Stojanović
nadicas80@yahoo.com
Narodna biblioteka „Radoje Domanović“ Leskovac

Biblio-eko priča Narodne biblioteke „Radoje Domanović“ u Leskovcu

SAŽETAK

U ovom radu govori se o aktivnostima Narodne biblioteke „Radoje Domanović“ u Leskovcu na temu ekologije i očuvanja životne sredine. Opisane su radionice za decu i mlade, koje su realizovane na Dečjem odeljenju u matičnoj ustanovi i ograncima Biblioteke. Radionice nose važne poruke koje upućuju na značaj ekologije kao jednog od ključnih ciljeva savremenog društva. Predstavljene radionice ističu važnost podizanja ekološke svesti o opstanku životinjskih i biljnih vrsta tj. prirodnih resursa (pčele, sadnja biljaka i drveća i dr.), kao i reciklažu plastike i papira u cilju očuvanja planete Zemlje i opstanka čovečanstva u celini. Kako se održivi razvoj najčešće dovodi u vezu sa zaštitom životne sredine, Biblioteka u Leskovcu, kroz svoje bibliotečko-informacione usluge i programe, predstavlja mesto za inovativne ideje na temu ekologije i time podstiče decu i mlade da se pozitivno ophode prema svojoj životnoj sredini.

Ključne reči: biblioteka, deca i mladi, ekološke radionice, prirodni resursi, ekološka svest

Biblio-eko priča Gradske knjižnice „Radoje Domanović“ u Leskovcu

SAŽETAK

U radu se govori o aktivnostima Gradske knjižnice „Radoje Domanović“ u Leskovcu na temu ekologije i očuvanja životne sredine. Opisane su radionice za djecu i mlade koje su realizirane na Dječjem odjelu matične ustanove i ograncima Knjižnice. Radionice nose važne poruke koje ukazuju na važnost ekologije kao jednog od ključnih ciljeva modernog društva. Prikazane radionice ističu važnost podizanja ekološke svijesti o opstanku životinjskih i biljnih vrsta, tj. prirodnih resursa (pčele, sadnja biljaka i drveća i dr.), kao i recikliranje plastike i papira u cilju očuvanja planeta Zemlje i opstanka čovječanstva u cjelini. Kako se održivi razvoj najčešće povezuje sa zaštitom okoliša, knjižnica u Leskovcu svojim knjižnično-informacijskim uslugama i programima predstavlja mjesto inovativnih ideja na temu ekologije i time potiče djecu i mlade na pozitivan odnos prema svom okolišu.

Ključne riječi: knjižnica, djeca i mladi, ekološke radionice, prirodni resursi, ekološka svijest

The biblio-eco story of the Public Library „Radoje Domanović“ in Leskovac

ABSTRACT

This paper is about the activities of the „Radoje Domanović“ National Library in Leskovac on the topic of ecology and environmental preservation. Workshops for children and young people, which were realized at the Children's Department in the parent institution and the Library's branches, are described. The workshops carry important messages that raise the awareness of the importance of ecology as one of the key goals of modern society. The presented workshops emphasize the importance of raising environmental awareness about the survival of animal and plant species, ie. natural resources (bees, planting plants and trees, etc.), as well as recycling plastic and paper in order to preserve the planet Earth and the survival of humanity as a whole. However, sustainable development is most often associated with environmental protection, the Library in Leskovac, through its librarian and informational services and programs, represents a place for innovative ideas on the topic of ecology, and by doing this encourages children and young people to treat their environment positively.

Keywords: library, children and youth, environmental workshops, natural resources, environmental awareness

Biografija

Vesna Ilić (1976., Leskovac). Diplomirani je pravnik, dobila stručno zvanje diplomirani bibliotekar 2012. godine. Zaposlena je u Narodnoj biblioteci „Radoje Domanović“ u Leskovcu od 2002. godine. Obavlja poslove direktora matične Biblioteke u Jablaničkom okrugu od 2018. godine. Pokretač kontinuiranog izdavaštva i glavni i odgovorni urednik svih publikacija u izdanju leskovačke Biblioteke od 2019. godine. Saradnik u pisanju scenarija i snimanju dokumentarnog filma 140 godina institucionalnog bibliotekarstva u Leskovcu „Kuća od reči“. Rukovodilac i realizator brojnih projekata uz podršku grada Leskovca, Ministarstva kulture, Ministarstva pravde i Centra za promociju nauke. Osnivač Podružnice Bibliotekarskog društva Srbije za Jablanički okrug 2021. godine. Pokretač i glavni i odgovorni urednik časopisa „Novi Legat“ 2019. godine.

Nadica Stojanović (1980., Leskovac). Diplomirala je na Učiteljskom fakultetu u Vranju Univerziteta u Nišu, gde je završila i master studije. Radi kao diplomirani bibliotekar na Odeljenju književno-obrazovnih programa i izdavaštva u Narodnoj biblioteci „Radoje Domanović“ u Leskovcu. Urednik je programa za odrasle, decu i mlade, učesnik je u pisanju i realizaciji projekata Biblioteke i saradnik niškog magazina za devetu umetnost „Strip Pressing“.

Snježana Marković-Zoraja, prof. biologije i kemije
prof. Kristina Fratrović, dipl. ing
OŠ Dubovac, Karlovac
smzoraja566@gmail.com

Monitoring i zaštita Marmontove aleje u Karlovcu

SAŽETAK

Marmontova aleja zaštićeni je drvodred s više od stotinu stabala platana u Karlovcu posađenih u Napoleonovo doba. Opsežni građevinski radovi u aleji započeti su 2019. godine te je opstanak i zdravlje stabala bilo ugroženo. Cilj istraživanja bio je dokazati biološku važnost aleje za stanovnike i pokazati važnost njezina očuvanja. Istraživački projekt započeo je 2021. godine i još je u tijeku. Učenici koji su provodili istraživanje uključeni su u GLOBE i informatičku skupinu. Na početku su aplikacijom GLOBE Observer izmjerili visinu svih stabala i lokacije, a opseg mjernom trakom. Na temelju dobivenih podataka, za svako stablo je izračunato: starost, masa živog i suhog drveta, masa pohranjenog ugljika te masa apsorbiranog CO₂. Izračuni su napravljeni programiranjem u Pythonu radi složenosti matematičkih operacija u ciklusu ugljika. Rezultati su prikazani tablično i grafički te je potvrđena hipoteza da količina apsorbiranog CO₂ eksponencijalno raste sa starosti drveta. Osobito su važna stara stabla koja su tijekom postojanja apsorbirala velike količine CO₂ koji nastaje u prometu. U rujnu 2022. je napravljena meteostanica Arduino sustav sa senzorom za mjerenje kvalitete zraka (MQ135) i postavljena u Marmontovoj aleji kako bismo pratili postoje li onečišćenja zraka. Odabrani senzor precizno bilježi CO₂, NH₃, dim i štetne plinove u atmosferi, a izmjereni podaci se putem Wi-Fi-a šalju na server. Mjerenja sa meteostanice spremaju se u bazu podataka. Dnevno se rade atmosferska mjerenja na školskoj meteorološkoj postaji (udaljenosti 100 m od aleje) te se uspoređuju s izmjerenim vrijednostima plinova u Marmontovoj aleji. U rezultatima će se grafički usporediti atmosferski čimbenici s količinom nastalog CO₂ i ostalih plinova tijekom višemjesečnog perioda. Istraživački projekt se nastavlja tijekom 2023. s ciljem postavljanja trajnog monitoringa stanja u Marmontovoj aleji. Istraživački projekt prezentiran je 27.4.2023 na CUC (Carnet Users Conference) u Rovinju.

Ključne riječi: Marmontova aleja, monitoring, ciklus ugljika

Monitoring and protection of Marmont Alley in Karlovac

ABSTRACT

Marmont alley is a protected alley with more than 100 sycamore trees in Karlovac planted in the Napoleonic era. Extensive construction work in the alley began in 2019, and the survival and health of the trees was threatened. The goal of the research was to prove the biological importance of the alley for the residents, to show the importance of preserving the alley, and the research project started in 2021 and is still ongoing.

The students who conducted the research are included in GLOBE and the IT group. At the beginning, they measured the height of all trees and locations with the GLOBE Observer application, and the circumference with a tape measure. Based on the obtained data, the

following was calculated for each tree: age, mass of live and dry wood, mass of stored carbon and mass of absorbed CO₂. The calculations were made by programming in Python due to the complexity of the mathematical operations in the carbon cycle. The results are presented tabularly and graphically, and the hypothesis that the amount of absorbed CO₂ increases exponentially with the age of the tree is confirmed. Old trees that have absorbed large amounts of CO₂ generated in traffic during their existence are especially important. In September 2022, an Arduino system weather station with an air quality measurement sensor (MQ135) was made and placed in Marmont's Alley to monitor whether there is air pollution. The selected sensor precisely records CO₂, NH₃, smoke and harmful gases in the atmosphere, and the measured data is sent to the server via Wi-Fi.

Measurements from the weather station are saved in the database. Atmospheric measurements are taken daily at the school weather station (distance 100 m from the alley) and are compared with the measured values of gases in Marmont's alley. The results will graphically compare atmospheric factors with the amount of CO₂ and other gases produced over a period of several months. The research project continues during 2023 with the aim of setting up permanent monitoring of the condition of Marmont's Alley. The research project was presented on April 27, 2023. at the CUC (Carnet Users Conference) in Rovinj.

Keywords: Marmont's alley, monitoring, carbon cycle

Biografije

Snježana Marković-Zoraja profesorica je biologije i kemije te učitelj savjetnik kemije u OŠ Dubovac, Karlovac. Voditeljica je Međužupanijskog GLOBE vijeća. Član je Državnog povjerenstva GLOBE. Redovno sudjeluje u radu EU – Scientix – Europske zajednice za STEM područje te je član tima Carrier adviser pri EU – Scientix. Dobitnica je nagrade za najbolji scenarij poučavanja u EU – Scientix. eu za 2021. godinu koji je i objavljen na istim stranicama. Sudjeluje u internacionalnim projektima „Phenology“ 2019. - 2022., „Trees around the GLOBE“ 2019. - 2022., „Urban Heat Island effect“ 2022. Nagrađeni istraživački projekti objavljeni su na internacionalnim stranicama globe.gov. i u biološkom časopisu PMF-a. Sudjeluje kao autor u istraživanjima u kemiji te su istraživanja predstavljena na HKKO u Splitu 2016. i 2022. godine, a potom i objavljena u Zborniku radova s međunarodne kemijske konferencije. Sudjelovala je s učenicima na Državnim natjecanjima iz kemije 2019., 2020. i 2021. godine. Sudjelovala je kao član u Erasmus+ projektu „Održivi razvoj“ (2021.-2023.)

Kristina Fratrović, dipl. ing matematike i informatike, učitelj savjetnik matematike u OŠ Dubovac, Karlovac. Sudjelovala je u projektima „Napredne Internet of Things tehnologije u hrvatskim školama“, „ProMikro“, „Generacija NEXT“, u projektu Profil Kletta „Želim stablo“ kojim se potiče sadnja drveća i podiže kvaliteta zraka u učionicama, u svjetskom projektu „InnovateYourDreams“ (EU-Scientix) te u Eratostenovom projektu. Recenzirala je radne listove „Matematički izazovi 5, 6, 7 i 8“ u izdanju izdavačke kuće „Alfa“. Autorica je radnih bilježnica iz matematike Laka matka 5, Laka matka 6 i Laka matka 7. Vodi izvannastavnu aktivnost robotike i veoma uspješno sudjeluje s učenicima u Croatian Makers ligi. U radu škole sudjeluje u organizaciji i provedbi Večeri matematike kao i u organizaciji međunarodnog natjecanja Klokan bez granica, te redovito surađuje s kolegicom knjižničarkom Anom Sudarević i kolegicom Snježanom Marković – Zoraja u provedbi STEM projekata. Sudjeluje kao član u Erasmus+ koji se bavi temom „Održivi razvoj“ (2021.-2023.).

